Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII | CELOVEC, PETEK, 23. SEPTEMBER 1983 | ŠTEV. 38 (2141)

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKIH IZSELJENCEV:

Vse tisto, kar imamo

smo si pritrpeli in ustvarili sami

Tudi letošnji občni zbor Zveze slovenskih izseljencev, ki je bil minulo nedeljo pri Pušniku v Ločah ob Baškem jezeru, je bil prepričljiva manifestacija življenjske volje koroških Slovencev. Dvorano so napolnili zastopniki nekdanjih izseljenskih družin s celotnega tistega ozemlja, ki ga je svoječasno zajela zločinska akcija preganjanja naših ljudi. Bivši pregnanci so obudili spomin na skupno trpljenje in so izpovedali tudi svojo današnjo zvestobo idealom, zaradi katerih so jih nacisti hoteli izruvati iz domače zemlje. Predvsem pa so poudarili, da hočejo to zvestobo vsaditi tudi v srca mladega rodu, da bo nadaljeval tradicije in delo svojih prednikov.

Ko je najprej tamburaški zbor domačega SPD „Jepa-Baško jezero" pod vodstvom Erike Wrolich zaigral uvodne melodije, je podpredsednik Zveze slovenskih izseljencev Franci Černut kot domačin izrekel dobrodošlico vsem navzočim; pri tem je posebej pozdravil kot častne goste generalnega konzula SFRJ v Celovcu Marka Kržišnika, poslevodečega tajnika ZSO dr. Marjana Sturma in člana predsedstva NSKS dipl. trg. Janka Uranka. Nato pa se je predsednik ZSI Matevž Wieser z izbranimi besedami spomnil umrlih članov, ki so se jim udeleženci zbora poklonili z enominutnim molkom.

V osrednjem delu občnega zbora je predsednik ZSI Jože Partl najprej poudaril namen in pomen vsakoletnega srečanja bivših pregnancev, nato pa spregovoril o trenutnem narodnopolitičnem položaju. Naglasil je, da so slovenski izseljenci s svojem trpljenjem skupaj s koroškimi partizani prispevali bistven delež k zopetni vzpostavitvi neodvisne Avstrije. S tem pa smo si priborili tudi člen 7 državne pogodbe, ki bi moral biti ustava naše bitnosti na Koroškem; zato moramo ohraniti živ spomin na naše trpljenje in na naš boj — ta spomin bi moral stati v središču vsega našega prizadevanja.

Naši narodni nasprotniki nam očitajo, da smo koroški Slovenci premalo hvaležni Avstriji za vse tisto, kar nam daje. Toda vprašajmo se, je menil predsednik ZSI, ali imamo res vzrokov za hvaležnost, ko pa moramo ugotoviti, da smo si vse tisto, kar imamo, pritrpeli in ustvarili sami. V tej zvezi je opozoril na zoževanje naših pravic, kot se izvaja na podlagi zakona o narodnih skupinah, npr. glede dvojezičnih krajevnih napisov („Nekaj jih res stoji, toda koliko — kvečjemu toliko, da pokažejo, kako daleč je napredovala germanizacija in asimilacija."), glede slovenskega uradnega jezika („Večina naših ljudi nima pravice in možnosti za uporabo materinega jezika pred uradi in sodišči."), ali pa na področju šolstva, kjer oblasti pri imenovanju nadzornika popolnoma prezirajo naše predloge ter nam vsiljujejo človeka, ki je povsem stal ob strani in zato tudi ne uživa našega zaupanja.

Za take razmere res nimamo vzroka biti hvaležni, je dejal predsednik Partl, ki je ob koncu poudaril, da moramo ravno zaradi takšnega odnosa uradnih dejavnikov do naših življenjskih vprašanj biti le še bolj enotni, zaupajoč v lastno moč, nadaljevati prizadevanja za uresničitev pravic, ki smo si jih priborili z našim trpljenjem in oboroženim bojem v času nacizma.

Tudi predstavnika ZSO in NSKS Marjan Sturm in Janko Urank sta poudarila potrebo po strnitvi vseh sil v boju za narodne pravice, obenem pa naglasila važnost ohranitve pričevanj o dobi trpljenja in boja koroških Slovencev v času, ko je bil slovenski narod obsojen na smrt. Prav na skupno usodo vseh Slovencev v dobi nacifašizma pa je spomnil tudi generalni konzul Marko Kržišnik, ki je opozoril, da so med vojno na celotnem slovenskem ozemlju izvajali akcije za izbrisanje slovenskega naroda, kar je vodilo do upora in oboroženega boja na smrt obsojenega ljudstva. Zagotovil je, da bo matični narod manjšino vedno podpiral v njenem boju za obstoj in sploh ne more priti v takšne težave, da te podpore ne bi mogel nuditi.

Tudi še drugi diskutanti so povedali svoje mnenje k posameznim vprašanjem ter izrekli podporo politiki obeh osrednjih organizacij in še posebej njunemu stališču, ki ga zastopa v zvezi z dogodki okoli imenovanja novega nadzornika za dvojezično šolstvo; s podpisom so udeleženci občnega zbora podkrepili svoj protest proti brezobzirnemu ravnanju oblasti. Potem je občni zbor izrekel razrešnico vodstvu ZSI ter pri volitvah znova potrdil dosedanji odbor s predsednikom Jožetom Partlom na čelu, ki se je ob koncu zahvalil za ponovno izraženo zaupanje, z zagotovilom, da bo odbor tudi v bodoče zastopal interese bivših pregancev.

Srečanje bivših pregnancev so zaključili člani domačega prosvetnega društva. Najprej je Irena Černut prebrala spominski zapis o dnevu izselitve, nato pa z bratom Aleksandrom zapela dve popevki — ena je bila pesem iz Frauenauracha, ki jo je spesnil Hanzi Dragašnik, ki je po vrnitvi iz taborišča na posledicah trpljenja umrl v najlepših letih. Zaključni nastop otroške skupine pa je bil obenem tudi simbolična obljuba mladega rodu, da hoče čuvati in gojiti tradicije svojih prednikov.

Že blizu 1000 podpisov!

ŠIROKA PODPORA STALIŠČEM OBEH OSREDNJIH ORGANIZACIJ

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, koroške stranke v smislu svoje troedinosti spet enkrat z vso brezobzirnostjo uveljavljajo svoj oblastni položaj — proti koroškim Slovencem in njihovim interesom. Mislimo namreč dogodke okoli imenovanja novega nadzornika za dvojezične šole, ko so povsem negirali tozadevne predloge obeh osrednjih slovenskih organizacij kot legitimnega zastopnika neposredno prizadete slovenske narodnostne skupnosti ter celo mimo pristojnega ministra z aktom samovoljne prilastitve pristojnosti postavili javnost pred izvršeno dejstvo.

Ta nezaslišani primer brezobzirnega posiljevanja in nedemokratičnega ravnanja je razumljivo izzval ogorčenje vsega našega ljudstva. Po vseh krajih južne Koroške protestirajo proti takšnim diktatoričnim oblikam in že v nekaj dneh je blizu tisoč ljudi s podpisom izrazilo podporo stališčem, ki jih v tem vprašanju zastopata obe osrednji slovenski organizaciji. V prihodnjih dneh se jim bo gotovo pridružilo še več ljudi, tudi pripadnikov večinskega naroda, ki prav tako obsojajo nedemokratično ravnanje oblasti in oblastnikov.

FPÖ podaljšana roka KHD?

● 8. 9. 1983: V televizijski diskusiji o filmu „Vas ob meji" sta predsednik KHD Feldner in predsednik KAB Einspieler s popolnim zamolčanjem zgodovinskega razvoja in s prevračanjem današnjih razmer skušala pri nepoučenem gledalcu in poslušalcu izvabiti krokodilove solze zaradi baje strašne usode večinskega naroda na Koroškem, ki ga menda ogroža slovenska manjšina s svojimi zahtevami po enakopravnosti. Zlasti sta govorila o „krivicah", ki da se godijo nemškogovorečim otrokom in učiteljem na južnokoroških šolah, ter zahtevala ločene šole za Slovence.

● 13. 9.: 1983: Proti takšnim „geto-šolam" se je v diskusiji, ki so jo vodili predstavniki slovenskih organizacij z zastopniki treh avstrijskih parlamentarnih strank, zelo jasno izrekel celo FPÖ-jevski poslanec Ortner.

● 15. 9. 1983: Deželno vodstvo koroške FPÖ je napovedalo posebno „pobudo" za spremembo manjšinskega šolskega zakona, s ciljem, da bi bilo odstranjeno „obstoječe zapostavljanje nemškogovorečih šolarjev".

Tako smo torej v teku enega samega tedna doživeli, da se je koroška FPÖ spet enkrat izkazala kot podaljšana roka KHD. Komaj sta Feldner in Einspieler zahtevala segregacijo na šolskem področju, že je nastopila FPÖ kot poslušni izvajalec take politike.

Poslanec Ortner pa v svoji lastni stranki ni pogorel le s svojim stališčem glede šolskega vprašanja, marveč enako tudi s svojim mnenjem, ki ga je v omenjeni diskusiji izrazil glede zastopstva slovenske manjšine v deželnem zboru: njegovo pozitivno stališče o virilnem glasu za Slovence je bodoči predsednik koroške FPÖ Haider zavrnil, češ, to ne more biti osnova za pogovore in poleg tega tudi nasprotuje ustavi.

Torej je Haider vsaj v manjšinski politiki že začrtal smernice svoji stranki, ki ga bo na jutrišnjem kongresu izvolila za novega deželnega predsednika.

PREBERITE

Vlada napovedala nove obremenitve str. 2

Seminar SPZ o organizatoričnem delu str. 3

Posojilnica Ločilo ob 90-letnici v novih poslovnih prostorih str. 4

Predstavitev zimske olimpijade 1984 v Sarajevu str. 5

Ta naš nori svet str. 7

Pohod „Po poteh Lenarta in Gašperja" str. 8

Podpredsednik ZSO Franc Kukovica:

Kratenje manjšinskih pravic

je politični zločin nad manjšino

„Koroški politiki delajo z nami tako, kot da nas ne bi bilo več, kot da so nam vsem že odvzeli narodnostno identiteto, zlomili hrbtenico," je dejal podpredsednik ZSO Franc Kukovica, ko je na nedeljski prireditvi NT zavzel stališče k trenutnemu narodnopolitičnemu položaju na Koroškem. „Ker pa vemo za namero koroških politikov, ker je prisotna pri vsakem pogovoru z vlado, ker jo vsak izmed nas občuti v vsakodnevni praksi na svojih ramenih, se mi zdi edino pravilno to, kar želi velika večina koroških Slovencev: da se enotno, brez ozira na morebitno strankarsko pripadnost ali svetovnonazorsko in versko prepričanje postavimo po robu silam, ki nas hočejo ali s silo, ali z negiranjem ,ali z uspavanjem izbrisati s koroške zemlje."

Nas, ki živimo na Koroškem že dalj časa kot naši nemškogovoreči sodeželani, hočejo izruvati iz zemlje s koreninami vred, je dejal govornik. Tega ne dela le KHD, ki potom svojega glasila neti nemir v deželi. Najboljši pomagači v vsakodnevni praksi, v izvajanju ukrepov proti slovenski manjšini na Koroškem so mu visoki funkcionarji oblasti in odločilni deželni politiki, ki vsako našo upravičeno zahtevo, ki prihaja iz potrebe na terenu, odklonijo in — kar je še hujše — jemljejo nam, in to načrtno, obstoječe pravice, ki so nam bile priznane po letu 1945 kot zahvala za trpljenje v izgnanstvu in za oboroženi odpor proti nacizmu v letih 1942-45.

„To načrtno jemanje obstoječih pravic in neuresničevanje tistih, ki bi morale biti samoumevne po členu 7 avstrijske državne pogodbe, označujem kot politični zločin nad slovensko manjšino na Koroškem," je naglasil podpredsednik ZSO. „Tega ni mogoče označiti drugače, kajti vsak izmed nas, ki pozna vsakodnevno prakso koroških političnih odločitev, ve, da nam hočejo npr. z ukrepi na področju dvojezičnega šolstva ali z izvedbenimi odločbami k manjšinskemu zakonu iz leta 1976 onemogočiti znanje in rabo našega materinega jezika. Vse to ovira nadaljnji obstoj in razmah slovenske kulture na Koroškem ter služi cilju nemških nacionalistov — rušenju slovenske narodnostne identitete."

Posebno vlogo v tem prizadevanju proti nam igra dvojezično šolstvo, kjer od leta 1958 dalje zaznamujemo skoraj le še nazadovanje, je menil tov. Kukovica. Pri tem je iz novejše dobe posebej opozoril na določilo iz leta 1976, po katerem vodjem dvojezičnih šol ni treba več znati slovenskega jezika. Omenil pa je tudi odredbo iz leta 1978, ki je odpravila posebni status dvojezične ljudske šole glede števila jezikovnih ur ter morajo učitelji na koroških šolah v enakem številu ur, kot jih imajo nemške šole na Dunaju, v Gradcu, Innsbrucku in drugod na razpolago za učenje enega jezika, k dvojezičnemu pouku prijavljene otroke naučiti dva jezika. To ni le norčevanje iz naših pravic in potreb, je poudaril govornik, to je proti vsem pedagoškim in metodičnim načelom. Vendar — mi moramo trenutno s to krivico živeti in hočemo preživeti!

Kot največjo letošnjo krivico na področju šolstva je tov. Kukovica omenil dogodke okoli nameravanega imenovanja novega nadzornika za dvojezične šole ter poudaril: „Deželni glavar se je, da bi pokazal na eni strani svojo moč, na drugi strani pa videl morda našo nemoč, odločil za imenovanje človeka, ki je za slovensko narodnostno skupnost na Koroškem nesprejemljiv, in to po razpisu, ki ne odgovarja § 32 koroškega manjšinskega šolskega zakona." Pozval je navzoče, da v tej zadevi podprejo stališča in proteste obeh osrednjih organizacij, svoja izvajanja pa zaključil z ugotovitvijo, da „si bomo le v doslednem in skupnem nastopu za naše pravice, z odločnim prikazom naše življenjske volje, s premišljenimi akcijami in enotnostjo na terenu, kot je bilo to v najtežjih letih od 1942 do 1945, izborili boljše pozicije za obstoj in razvoj naše narodnostne skupnosti."

Obetajo se težki časi

Vlada predstavila paket novih bremen

Čas počitnic je mimo, postavlja pa se vprašanje, ali si bomo tudi prihodnje leto še lahko privoščili tako lep dopust kot letos; gotovo to vsekakor ni. Prejšnji teden so predstavniki nove koalicijske vlade – kancler Sinowatz, podkancler Steger in finančni minister Salcher – namreč seznanili avstrijsko javnost s tem, kako mislijo prestati gospodarsko krizo, ki s polno silo pritiska tudi na našo državo; povedali so, kako si zamišljajo financiranje državnega proračuna za leto 1984.

S kratkimi besedami se da ugotoviti, da je paket obremenitev, ki čakajo avstrijsko prebivalstvo v prihodnjem letu še mnogo hujši, kot so si to predstavljali pesimisti med političnimi opazovalci. In obremenitve bodo v prvi vrsti prizadele malega , socialno šibkega človeka, ne da bi mu odvzele strah za delovno mesto. Brezposelnost bo rasla naprej; kot prve bo prizadela okrog 14.000 delavcev v jeklarstvu na Zgornjem Avstrijskem in Štajerskem, tudi na področju mladinske brezposelnosti je videti prav malo olajšanja in tako imenovana skrita brezposelnost, ki je statistike ne izkazujejo, kot na primer pri ženskah, v kmetijstvu itd., prav tako raste.

Vsi, prav posebno pa tisti, ki že zdaj morajo vsak šiling dvakrat obrniti, preden ga izdajo, bomo čutili povišanje davka na večjo vrednost, kot to predvideva paket obremenitev – najbolj nesocialni ukrep, ki je trenutno sploh mogoč. Pri potrebščinah dnevnega življenja se bo davek zvišal od 18 na 20 odstotkov in pri tako imenovanem luksuznem blagu od 30 na 32 odstotkov, medtem ko bo pri energiji znašalo povišanje kar 7 odstotkov, namreč od 13 na 20 odstotkov. Posebno ta skok bodo občutili številni upokojenci in rentniki, pa tudi delavske družine, ki bodo – zlasti če bo zima huda – morali zelo varčevati pri kurjavi in topli vodi. Dunajčani imajo tozadevne „izkušnje" še iz zadnje zime, ki pa je bila še razmeroma mila: nekaj tisočem družin so enostavno zaprli dobavo električnega toka in plina, ker niso več mogle plačati računov.

Nadalje napoveduje vlada zvišanje davkov na motorna vozila za 10 oz. 40 odstotkov. Eno največjih socialnih pridobitev iz časa socialistične samovlade bodo sedaj občutno skrčili: namreč finančno pomoč pri rojstvu otroka, ki je v prvi vrsti pomagala veččlanskim družinam ali samostojnim materam, bodo znižali od 19.000 na 13.000 šilingov. Podobno nameravajo „varčevati" pri brezplačnih šolskih knjigah, kjer računajo, da bodo proračun razbremenili za 100 milijonov šilingov. Zvišane bodo tudi posamezne socialne dajatve, predvsem pa se bodo podražile tarife pri železnici in pošti, kar vse bo prizadelo široke plasti prebivalstva.

Morda edini ukrep, ki bo močneje prizadel bogate sloje, je napovedano obdavčenje obresti od hranilnih vlog. Toda bogati bodo tudi to lahko preživeli, saj jim bo zato znižan davek na dohodek in davek na premoženje, in to kar za celih 10 odstotkov. Ta ukrep nima nič več opravka s socialdemokratsko gospodarsko politiko, temveč je klasičen recept kapitalizma, kako naj preživi krizo, ki jo sam vedno znova povzroča: široki sloji prebivalstva in delavstva naj financirajo funkcioniranje gospodarstva in države ter zagotovijo dobičke podjetij in bančnih ustanov.

Doslej ni opaziti močnejše opozicije s strani levice in delavstva, da bi se postavilo v bran pred novimi obremenitvami; tudi sindikati s predsednikom Benyo očitno odobravajo te ukrepe oziroma še niso napovedali nobenih akcij proti njim.

Res: obetajo se težki časi.

fra-ter.

Samo dialog je premalo

besedam morajo slediti dejanja

„Srečanje pozdravljamo kot dokaz pripravljenosti za nadaljevanje dialoga, ki ga je lani začel z manjšino kancler Kreisky," je dejal predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ Svetislav Vujovič, ko je minuli teden na tiskovni konferenci odgovarjal na novinarska vprašanja, kako ocenjuje Jugoslavija nedavne pogovore kanclerja Sinowatza s predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Dialog in sodelovanje avstrijske zvezne vlade s predstavniki slovenske in hrvaške manjšine – je dalje dejal Vujovič – sta najboljši način za reševanje zadev, ki se nanašajo na položaj in uveljavljanje pravic manjšin, še zlasti pravic, ki jih manjšinam jamči 7. člen državne pogodbe, kar je poudarjeno tudi v vseh skupnih dokumentih Jugoslavije in Avstrije. Posebnega pomena je neposredno aktivno sodelovanje manjšin pri uveljavljanju zakonitih pravic, ki bi jim zagotovile nadaljnji uspešen razvoj, je opozoril predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva ter zaključno poudaril:

„Pričakujemo, da bodo nadaljnji pogovori avstrijske vlade in predstavnikov manjšin veliko pripomogli k spoštovanju jezikov in narodnostnih posebnosti manjšin, pa tudi k vsestranskemu razvoju kulture, izobraževanja, družbenega življenja ter gospodarskega položaja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji."

Temu je dodati le toliko, da tudi koroški Slovenci pozdravljamo dialog, vendar pri tem poudarjamo, da so za nas bolj kot besede važna dejanja. Le-ta pa doslej žal niso takšna, da bi nam odvzela skrb za našo bodočnost, nasprotno, silijo nas v to, da bomo morali tudi naša prizadevanja za uveljavljanje mednarodnopravno zajamčenih pravic prenesti od zgolj verbalnih izjav na bolj odločne zahteve.

Ob štiristopetdesetletnici priselitve gradiščanskih Hrvatov

Osrednja slavnost v Železnem

Na poziv Hrvatskega kulturnega društva so se zbrali številni gradiščanski Hrvati in častni gostje iz Avstrije, Madžarske in Jugoslavije na osrednji svečanosti v spomin na 450-letnico doselitve gradiščanskih Hrvatov. Na velikem arealu BEWAG v Železnem so znane hrvaške folklorne in pevske skupine iz Gradiščanske in Jugoslavije oblikovale slavnostno prireditev, na kateri je imel slavnostni govor predsednik Hrvaškega kulturnega društva dr. Ivan Müller.

Tej osrednji prireditvi v jubilejnem letu bodo sledile še številne druge. Med drugim je bila včeraj na Dunaju otvorjena razstava o gradiščanskih Hrvatih, ki je sestavljena iz materiala, ki je bil zbran na dunajski narodni biblioteki. V soboto pa bodo v 10. dunajskem okraju otvorili na isto temo razstavo, ki sta jo pripravila gradiščanski deželni arhiv in gradiščanska deželna knjižnica.

Za 23., 24. in 25. oktober pripravlja dunajski Hrvatski akademski klub svoj drugi Symposion Croaticon, na katerem bodo znanstveniki iz Avstrije, Madžarske in Jugoslavije ter strokovnjaki gradiščanskih Hrvatov proučili šolsko in pravno situacijo ter jezik, povest in literaturo gradiščanskih Hrvatov.

Ob vseh teh dejavnostih gradiščanskih Hrvatov, ki dokumentirajo njihovo življenjsko voljo pa tudi tiste sile ne mirujejo, ki jim je „pravica do asimilacije" najvažnejša skrb. Tako so se konec zadnjega tedna zbrali zagovorniki popolne integracije spet na občnem zboru konference hrvaških županov, kjer je njih predsednik župan Robak spet kritiziral narodno zavedne Hrvate in njihovo „premočno povezanost z matičnim narodom"! Konfrontiran z dejavnostjo obeh struj — asimilantov in narodno zavednih Hrvatov — je zvezni kancler Sinowatz sicer na eni strani govoril o bogastvu, ki ga predstavljajo Hrvati za Gradiščansko, na drugi strani pa je ponovno kazal razumevanje za asimilacijske struje.

Ob vsem tem pa je razveseljivo, da je letos poleti hrvaška mladina ob tradicionalnem Dnevu hrvaške mladine v Bandolu z odločnim sklicevanjem na člen 7 in z izpopolnjevanjem enojezičnih krajevnih oznak odločno podčrtala svojo življenjsko voljo in poživila narodno-uspavajočo deželno politiko.

Za enakopravnost manjšin tudi na sindikalnem področju

V Bocnu je bil pred nedavnim četrti kongres sindikatov evropskih manjšinskih skupnosti, na katerem so se zbrali zastopniki manjšinskih sindikalnih organizacij iz Južne Tirolske in doline Aosta, predstavniki sindikata slovenskih šolnikov iz Trsta ter predstavniki iz Španije in Sardinije.

Na kongresu so poudarili pravico narodnostnih manjšin, da se organizirajo tako na političnem kot gospodarskem, kulturnem in družbenem področju, da bi s tem ustrezneje in uspešneje zavarovali svoje interese. Potrebo po takem vsestranskem združevanju so utemeljili predvsem z dejstvom, da države večinoma ne upoštevajo v zadostni meri potreb in zahtev narodnostnih skupin in jim niti ne jamčijo razvoja; zato morajo te skupine seči po samopomoči in taka oblika samopomoči je tudi njihovo združevanje v interesnih organizacijah. Pri tem je bilo posebej glede sindikalnih organizacij narodnostnih manjšin izrecno poudarjeno, da morajo biti te organizacije povsem enakopravne z vsemi ostalimi na državni ravni.

Udeleženci so izrazili željo, da bi se manjšine, ki še nimajo svojega sindikata, združile v en sindikat, ki bi ščitil njihove interese in s tem še bolje povezal posamezne sindikalne organizacije manjšinskih narodov v Evropi. V zaključnem dokumentu so se udeleženci kongresa izrekli za skupne akcije na evropski ravni, da bi narodnostne skupnosti vključili v najrazličnejše evropske zveze in organizme.

Šolski problemi

pri Slovencih v Italiji

Prejšnji teden se je tudi v Italiji začelo novo šolsko leto. Kakor pri nas na Koroškem, tako začetek šole tudi Slovence v Italiji postavlja pred važna vprašanja in velike naloge. Na Tržaškem in Goriškem obstajajo poleg italijanskih še manjšinske slovenske šole, medtem ko v Benečiji in Kanalski dolini tamkajšnji Slovenci nimajo lastnega šolstva.

Na Tržaškem so že ob samem začetku šolskega leta objavili tudi podatke o vpisu otrok v slovenske šole, medtem ko podatki za Goriško še niso znani. Iz tržaških številk pa sledi, da beležijo letos precejšnje nazadovanje v primerjavi z lanskimi prijavami: v zadnjem šolskem letu je slovenske šole obiskovalo skupaj 2970 učencev in dijakov, medtem ko jih je bilo letos vpisanih le 2883.

Pravijo, da je to nazadovanje predvsem posledica demografskih razmer. Vendar so vzroki prav gotovo tudi drugje. To je videti že pri podatkih, ki govorijo o šolarjih začetnikih: ob koncu minulega šolskega leta je slovenske otroške vrtce zapustilo 210 otrok, od katerih pa jih je bilo v slovensko osnovno šolo vpisanih le 199, kar pomeni, da je 11 otrok, ki so bili prej v slovenskih vrtcih, svoje šolanje začelo na italijanskih šolah.

Za težave, s katerimi se morajo boriti Slovenci v Italiji na šolskem področju, je vzroke treba iskati predvsem v političnih razmerah. Zato tudi vztrajno terjajo globalno zakonsko ureditev, ki bi vsebovala zadovoljivo rešitev tudi šolskega vprašanja, in to za celotno narodnostno skupnost na vsem ozemlju njene avtohtone naselitve — da bi bila končno odpravljena kričeča krivica, ko so Slovenci glede na njihove pravice razdeljeni na različne kategorije, od tistih na Tržaškem, ki imajo že z ozirom na položaj italijanske narodnosti v Jugoslaviji še relativno najbolj urejen položaj, preko onih na Goriškem, kjer so razmere že dosti slabše, pa do razmer v Benečiji, kjer se morajo zadovoljiti z drobtinicami, ki zelo redko padejo z mize oblasti in večinskega naroda.

PRIREDITVI DVEH ČASOPISOV

„Miting Kladiva"

Strnjenemu nastopu treh vladajočih koroških strank po sklepu zakona o narodnih skupinah Slovenci in demokratična javnost še nismo odgovorili s politično akcijo. Protesti so ostali predvsem pismeni in deklarativni, je bilo povedano na minulem mitingu Kladiva v Borovljah, ki je bil posvečen 10. obletnici ustanovitve solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev. (Obširni prikaz solidarnostnega gibanja je bil le nekoliko pristranski, saj še z besedo ni omenil 6 oktobrskih taborov, pa tudi samokritičnih kladivarskih ocen ni vseboval). Zato bi bilo potrebno, da se zedinimo — neodvisno od svetovnonazorskih prepričanj — na akcijski program za obrambo in izgradnjo dvojezičnega šolstva, v ta stremljenja pa bi bilo treba pritegniti tudi nemškogovoreče demokrate. Še prej bi bilo treba združiti slovenske učitelje in učiteljice v neodvisnem združenju, zelo pomembno pa je tudi zadržanje Slovencev do drugih važnih sprememb šolskega sistema, ki so splošnega pomena.

Vsem tem pozivom in predlogom je skupno, da izhajajo iz ocene, da nemškonacionalne sile ravno sedaj napadajo dvojezično šolstvo, ko tudi država pripravlja socialno demontažo in zožuje svoboščine in pravice ljudstva. Toda tudi upravičeno poudarjanje pomena mirovnega gibanja ne more prikrivati, da se tudi za Kladivo samo postavlja potreba po praktičnih korakih v nakazano smer.

Tudi v kulturnem in družabnem delu sporeda napredna politična izpoved ni prišla prekratko. Celovška amaterska igralska skupina „Weibsbilder" je kabaretistično ožigosala zapostavljanje ženske, ki jo številne ideologije silijo v tipično podrejeno žensko vlogo. Posredovala pa je tudi prepričanje, da je borba žene za boljšo izobrazbo, za pravičnejšo plačo itd. ravno tako upravičena in potrebna kot borba za pravice nacionalnih manjšin. Prav poseben užitek za mladino in za odrasle je bil nastop Lutkovnega gledališča Ljubljana (Kozlovska sodba v Višnji gori), nič manj pa tudi nastop znanega slovenskega pevca Andreja Šifrerja, ki je marsikatero slovensko ljudsko pesem oblekel v sodobno obleko in ji dal tudi šaljivo in veselo dušo. Ansambel „Sonja Marinkovič", katerega instrumentalne in pevske kvalitete so pri nas že splošno znane, pa je zaključil večer.

„Praznik Našega tednika"

„Mi smo za politiko malih korakov, če korakamo naprej. V zadnjih letih pa stojimo na mestu ali korakamo celo nazaj," je poudaril predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc na prazniku Našega tednika v nedeljo popoldne v Bilčovsu. „S tako politiko se več ne moremo strinjati," je nadaljeval in dodal: „Če torej v najkrajšem času ne bo prišlo v pogovorih z oblastmi do konkretnih pozitivnih rezultatov, potem bomo morali razmisliti smisel politike malih korakov, priti bo moralo do spremembe našega pristopa do reševanja narodnostnih vprašanj, do akcij, s katerimi bomo naglasili, da naša potrpežljivost ni in ne more biti večna."

Na drugem mestu se je Grilc dotaknil tudi izpolnjevanja državne pogodbe. „Ko beremo izjave kanclerja Sinowatza in predsednika ÖVP Mocka v Našem tedniku ob jubileju, potem zasledimo mnogo lepih besed o pripravljenosti za pogovore, o potrebi politike malih korakov, o potrebi ustvarjanja optimalnih pogojev za življenje narodne skupnosti; vse besede, ki bi jih lahko potrdili mi koroški Slovenci le takrat, če bi jim odgovarjala tudi dejanja. Temu pa ni tako," je poudaril predsednik NSKS in kot podkrepitev navedel, da je dejstvo, „da je manjšinska politika avstrijskih oblasti raznarodovalna, da nas v važnih vprašanjih niti več ne poslušajo, kar dokazuje nezaslišano postopanje koroškega deželnega šolskega sveta v zadevi imenovanja okrajnega nadzornika za manjšinsko šolstvo".

Naš tednik, glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev je priredil svoj praznik ob vstopu v 35. leto izhajanja. Prva številka glasila je izšla septembra 1949. Poleg obsežne jubilejne številke so se spomnili „35-letnice Našega tednika" z veliko družabno prireditvijo v šotoru pri Korenu v Bilčovsu, pri kateri je sodelovalo precej domačih in tujih kulturnih in zabavnih skupin.

Pozdrave Zveze slovenskih organizacij ob jubileju je udeležencem praznika prinesel podpredsednik ZSO Franc Kukovica, ki je Našemu tedniku kot enemu od glasil koroških Slovencev zaželel še mnogo uspeha v prihodnjih letih. Med drugim je izrazil tudi željo, da bi Naš tednik „tudi naprej znal vedno iskati skupno pot vseh, ki se udejstvujejo v prid naši narodni skupnosti na Koroškem". Siceršnja izvajanja Franca Kukovice objavljamo na prvi strani.

V A B I L O

na

SEMINAR
Slovenske prosvetne zveze

ki bo v soboto 1. in nedeljo 2. oktobra 1983 v bivši kmetijski šoli v Podravljah.

Prvotno je bil predviden seminar o glasbeni in pevski dejavnosti, vendar je morala SPZ iz tehničnih razlogov temo spremeniti, tako da bo seminar posvečen

VPRAŠANJEM ORGANIZATORIČNEGA DELA

to je vprašanjem sodelovanja, povezovanja, načrtovanja, izobraževanja, skratka osnovnim organizatoričnim nalogam društvenega dela.

Spored:

- **Sobota 1. 10. ob 19. uri: IZHODIŠČA ZA KULTURNO IN USPOSABLJANJE ZA ORGANIZATORIČNO DELO (referat in diskusija);**
- **Nedelja 2. 10. ob 9. uri: PRAKTIČNI PRIJEMI PRI ORGANIZACIJSKEM DELU (uvodne misli, razprave v krožkih, zaključna diskusija).**

Ker se bodo razprave na seminarju koncentrirale na praktične izkušnje v naših društvih pri načrtovanju kulturnega dela, je zaželeno, da bi se seminarja udeležilo čim več zastopnikov krajevnih prosvetnih društev. Za prenočitev in prehrano v Podravljah je poskrbljeno.

Slovenska prosvetna zveza

Spominjamo se dveh slovenskih književnikov

Za jutri in nedeljo vabijo Klub starih goriških študentov, Društvo slovenskih pisateljev, Občinska konferenca SZDL Tolmin, Kulturna skupnost Tolmin in Krajevna skupnost Most na Soči na vrsto prireditev, ki bodo posvečene stoletnici rojstva slovenskega pisatelja dr. Ivana Preglja. Jutri ob 19.30 uri bodo v tolminski knjižnici C. Kosmača odprli razstavo rokopisov in prvotiskov Ivana Preglja, nakar bo Društvo slovenskih pisateljev priredilo literarni večer. V nedeljo ob 11. uri pa bodo v Mostu na Soči odkrili spomenik Ivanu Preglju; slavnostni govornik bo pisatelj Saša Vuga, medtem ko bodo v kulturnem sporedu sodelovali dekliški oktet iz Tolmina, mešani pevski zbor „Ivan Pregelj" z Mosta na Soči, mešani pevski zbor „Soča" iz Kanala, učiteljski pevski zbor iz Tolmina in oktet „Simon Gregorčič" iz Kobarida. V galeriji knjižnice pa bo jutri odprta tudi razstava del akademskega slikarja Marija Preglja, pisateljevega sina, ki bo potem odprta do 5. oktobra.

Pisatelj Ivan Pregelj je napisal vrsto zgodovinskih povesti, v katerih je opisal predvsem domače tolminsko ljudstvo in njegove boje ter upore proti gospostvu fevdalcev in višje duhovščine. S povestjo „Umreti nočejo" pa je postavil lep spomenik tudi koroškim Slovencem in njihovemu boju za narodnostni obstoj.

V kratkem pa se bomo spominjali tudi še drugega slovenskega književnika, namreč Josipa Stritarja, ko bo minilo šestdeset let od njegove smrti.

Velik del svojega življenja je Stritar preživel na Dunaju, kjer ga je prijateljstvo z Jurčičem privedlo v slovensko literaturo, kjer se je kmalu uveljavil. Najprej je svoje kritične spise objavljal v Janežičevem „Slovenskem Glasniku" (ki je bil celo desetletje edino literarno glasilo na Slovenskem). Leta 1870 pa je na Dunaju začel izdajati „Zvon", ki je bil prva slovenska literarna revija, napredno svobodomiselno glasilo, v katerem je Stritar nastopal kot voditelj, kritik in sodnik. Zaradi njegovih liberalnih idej so nasproniki Stritarja proglasili za izdajalca in po enem letu izhajanja je moral umolkniti tudi „Zvon", vendar ga je Stritar po nekaj letih spet začel izdajati kot vzgojno družinsko glasilo.

Stritar je v svojem času veliko prispeval k razvoju slovenske literature. Udejstvoval se je kot literarni vzgojitelj, pesnik, pripovednik in dramatik ter je s svojim delom pomagal razbijati staroslovensko konservativno družbo. Slovence je seznanjal z literarno kulturo Evrope; med prvimi pri Slovencih je obsojal kapitalizem ter spregovoril resno besedo o razvoju družbe v socializem.

MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULT

Tudi kultura naj bi bila demokratična

Z izdajo „Celovškega Zvona" je doživela koroška in slovenska kulturna scena novo obogatitev, s katero hočejo katoliški izobraženci „s krščanskega gledišča izmeriti geografsko in duhovno daljo naše biti na Koroškem, v Sloveniji, v zamejstvu in v svetu". Čeprav bi me zanimalo, po katerih merilih se neko gledišče kvalificira kot krščansko ali nekrščansko, so razveseljive izjave glavnega urednika ob predstavitvah revije, češ da naj bi bila revija odprta za dialog, ob katerem se naj bi kresala mnenja. Pogovori, razprave in tudi konflikti morejo biti za vsakega posameznika, kateri se ne izogne takemu „kresanju mnenj", pa tudi za celotno narodno skupnost zelo plodni. Zgrešeno ali celo usodno bi bilo, če bi se izogibali soočenju nasprotujočih si mnenj. Potrebno je, da tam, kjer se mnenja močno razlikujejo, konfrontacijo celo iščemo. Konfrontacija nasprotujočih si mnenj načelno ni nič negativnega. Smisel ali nesmisel le-te namreč zavisi od tega, kje postavimo meje.

V prvi številki „Celovškega Zvona" sem žal tudi zasledil stališča, v katerih se pisec očitno nekam ošabno zanaša na lastno nezmotljivost in s tem otežkoča ustvarjalen dialog.

V mislih imam „kulturni boj — med seboj", diskusijo, katero so pričeli ravno pred dvemi leti študentje na podraveljskem seminarju, in sem prav vesel, da se je v to diskusijo končno le vključila tudi Krščanska kulturna zveza. Iz zapisa njenega predsednika dr. Janka Zerzerja sem moral spoznati, da je kulturna in politična diferenciacija med koroškimi Slovenici le še precej močnejša, kakor se to zdi ob bežnem opazovanju naše kulturne scene. Odprtost in sprejemljivost za razne tokove, ki omogoča vključevanje v Slovensko prosvetno zvezo vsem prepričanjem, krščanskim ljudem, socialistom, komunistom in pripadnikom narodnih strank, so za predsednika KKZ le brezvsebinsko besedičenje. Pa bi bilo le prav, ko bi dr. Zerzer ob taki trditvi navedel vsaj en primer, ko Slovenska prosvetna zveza ni ravnala po svojih načelih. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, ali se KKZ tudi danes še identificira z nazori, ki jih dr. Zerzer citira v svojem zapisu: „Kdor ruši katoličanstvo, s tem dela zoper bistveno sestavino slovenskega naroda. Tak je razdiralec slovenske enonosti, je narodni škodljivec, ker narodove sile hromi, hromi v borbi za njegov obstoj in napredek." Pa še to: Ali tisti, ki se vključujejo v kako p(r)osvetno zvezo ali društvo, rušijo temelje katoličanstva?

Kulturnost predpostavlja spoštovanje človeka v vsej njegovi bitnosti in mišljenju. K sreči je tako, da tudi slovenski narod ni monoliten blok, da naši ljudje ne mislijo vsi po eni in isti šabloni. Ali ne narekuje vest prav krščanskemu človeku, da spoštuje tudi dostojanstvo drugačemislečega, za katerega je katoliška miselnost morda tudi samo ideologija? Sam zelo spoštujem resnično verne ljudi. Sem pa proti temu, da se za ščitom vere brezkompromisno dobojujejo razni ideološki konflikti.

Kultura naj bi bila demokratična. Zdi se mi, da je potrebna že precejšnja mera hotene nevednosti, če se vključevanje mnogih društev

75 let Slovenske prosvetne zveze

v obe kulturni centrali na Koroškem ne razume kot jasna zahteva naših ljudi po večji kulturni ali vsaj administracijski enotnosti. V vsakem zdravem združenju je diferenciacija mnenj zaželena in potrebna. Zato tudi ne verjamem, da ena kulturna administracija ne bi prenesla več duhovnih tokov. Zdi se mi, da bi bil pogovor celo bolj živahen in bolj ploden, če bi se ljudje pomaknili bliže. Prav obstoj dveh zvez neredko privede do tega, kar ima tudi v „Celovškem Zvonu" navedeni dr. Prunč za nezdrav pojav, ko „se diferenciacija spreminja v nasprotstva ter se umetnim nasprotjem na ljubo iščejo diferentivni kriteriji tudi tam, kjer jih dejansko ni". Do nesrečne ločitve duhov je prišlo med drugim tudi zaradi nedemokratičnega zadržanja nekaterih predstavnikov takratne Slovenske prosvetne zveze na občnem zboru leta 1948, ko so se zato, ker pri volitvah niso dobili večine glasov, raje umaknili iz te kulturne ustanove in pričeli z načrtovanjem nove, konkurenčne, namesto da bi s strpnostjo in delom zopet skušali pridobiti zaupanje ljudi (prim. predavanje g. Lovra Kaslja na slavistično-pedagoškem seminarju na slovenski gimnaziji leta 1982). Sedaj pa je res že čas, da odpravimo nesporazume in popravimo napake.

„Kultura s svojimi vrednotami je v luči krščanstva avtonomna." Ta Trstenjakov izrek, ki ga KKZ ima za vodilo, je treba sprejeti in priznati. KKZ je tudi organizacijsko neodvisna, tako da se pri njej nikakor ne stavlja vprašanje, kaj naj stoji v ospredju, „reševanje slovenskih duš" ali „ohranjevanje slovenske narodnosti". Vprašanje o tozadevnih prioritetah pa se pojavlja pri Domu prosvete v Tinjah, ki pa je vendarle cerkvena ustanova, pa tudi pri Katoliški mladini in Katoliški prosveti. S tem nikakor ne želim omalovaževati poslanstva in tudi ogromnih zaslug teh organizacij in predvsem tinjskega doma za slovensko kulturo in prosveto na Koroškem. Vedeti pa je treba, da do uspešnosti in zaslužnosti Doma prosvete niso privedla neka načela sama po sebi, temveč predvsem inteligenca in prizadevnost neumorno delavnega rektorja Jožeta Kopeiniga. (Pri njem naj bi se zgledovali mnogi naši narodni ‚profesionalci'.)

Za pošten in potreben dialog pa je lahko smrtonosna objestnost ali predrznost, ko se poskuša dejavnost ene zveze zreducirati na distribucijo nekih sredstev. Znano je, da druga razpolaga z enako, če ne celo večjo vsoto denarja, in vendar ne bi prišlo komu z druge strani na misel, da bi se vmešaval v njen način razdeljevanja denarja. Prepstaško pa se mi zdi zaletavanje v zborovodje — mnogi od teh vodijo tudi zbore društev, katera so včlanjena v obe zvezi in cerkvene zbore — katerih požrtvovalnost in idealizem se osporava zaradi skromnega denarnega priznanja, ki ga dobivajo od Slovenske prosvetne zveze.

Ob vseh različicah pogledov je vendarle na obeh straneh jasno zaznaven odstop od nekdanje zakrknjenosti in tudi volja do pogovora raste. V zadnjem času je prišlo do nekaj sestankov med predstavništvi Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze. Ti stiki naj bi se ohranili, pomnožili in poglobili. Brezosnovni napadi pa naj ne bi vznemirjali — kamni pač letijo le na drevo, obešeno s sadjem.

T. Ogris

MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULTURA • MI IN KULT

PETRU KRDU

Romunska poezija v Vojvodini
Tokovi, opredelitve, pesniki

(Nadaljevanje in konec)

Od sedemdesetih let sem romunska poezija pri nas beleži bistveno in burno preobrazbo in znana dela nekaterih piscev nudijo zanimiv pogled v novo književno razdobje. Splošno znamenje pesniške ustvarjalnosti je individualna samosvojnost in ne pripadnost šolam in grupacijam. V neprestanem odpiranju in obnavljanju, od prvih povojnih pesmi, udarniških in težaških, od intimnih, izpovednih, neotradicionalističnih, neosimbolističnih, neoromantičnih, nadrealističnih, neoverističnih, označuje pesništvo vojvodinskih Romunov gibka in mlada pot, z različnimi in raznovrstnimi zvrstmi, ki se množijo z geometrično progresijo, odprto za bodočnost.

Vojvodinsko podnebje je svet v malem, v katerem obstoj več književnosti teži h konceptu svetovne književnosti. Neka usodna danost živi svoje življenje in sanja o sebi v javnosti, v narodnostnem večglasju. Ta življenjska danost odseva z obrazom, ki je obrnjen k univerzalnosti spoznavanja in zbliževanja, pri tem pa kaže na srečne odnose in vzroke etnosa, nacije, jezika, kulture.

Dva dosedanja „portreta" ali, boljše rečeno, dve skici za „portret" romunskega pesništva v Vojvodini, „Bujenje klepsidre" Slavka Almažana (1973) in „Nekega dne v Mesiću" Milana Uzelca in Jona Balana (1976), sta zaznamovali glavne črte priče in vodnika v iskanju in najdenju lastne identitete. Kljub vsebinski raznolikosti in odsotnosti strožjih kriterijev, imata dva omenjena izbora vendar praktični književno-zgodovinski namen. Vprašajmo se: ali so taki izbori resnično pripravljeni teren za bodočo prvo antologijo v romunskem jeziku v Jugoslaviji? Ali ni umestna paradoksna ugotovitev: vzporedno s tiskanjem prve antologije pesništva Romunov se vsiljuje vprašanje pravega kritičnega samoocenjevanja odnosov in sorazmerij, ravno danes, ko ta mlada literatura dosega znake prave zrelosti. Ali, ravno danes, ko je ta poezija ena od maloštevilnih jugoslovanskih, ki že ima svojo napisano zgodovino književnosti.

Na vsa vprašanja o pesništvu v romunskem jeziku v Vojvodini dajo odgovore pesniška dela. Vendar — kdo so avtorji teh del? Biti pesnik v mladih literaturah pomeni zadrego. Kdo je pesnik in kdo to ni? Napisati in tiskati knjigo pomeni biti avtor te knjige. Toda, ali to pomeni biti ustvarjalec pesniškega opusa ali poetike? Glavna skrb malih in mladih književnosti mora biti jasno omejevanje sistema vrednosti v poskusu integracije jugoslovanskih pesniških dosežkov. To pomeni, da je pisanje v jeziku ene jugoslovanske narodnosti prav tako hvaležno kot tudi pisanje v srbohrvaščini ali makedonščini ali slovenščini. Ni boljših in slabših položajev. So samo več ali manj ustvarjalni talenti, katerim uspe prodor v zakladnico splošne jugoslovanske književnosti.

Pesniki se opredeljujejo s svojimi pesmimi. Celotno sliko ustvarjalnosti v romunščini v Vojvodini sestavljajo mnogi naključni sopotniki. Toda pravih pesnikov je, neizogibno, malo. Kdo so oni, ki hodijo naprej s pogumnimi koraki in odpirajo pot?

Mihaj Avramesku omogoča prodor mitskega, romantičnega in organskega v poezijo. S tem da gradi svoj dialog monološkega značaja s svetom, s tihim pripovedovanjem, kakor Lučijan Blaga, je on „priča nemoči sveta". Prvo zbirko „V zarji" je objavil 1947. Najbolj prepričljive so njegove zadnje tri zbirke: „Stopnice osamljenosti" (1970), „Šotor navečera" (1973) in „Letni čas" (1974).

Radu Flora je volterijanski pisec, impozantne bibliografije. Vsestranska in plodna ustvarjalna osebnost. „Pot skozi dan in noč" (1947) in „Svetlobne pesmi" (1950) slutijo „Tišino svitanja" (1975), s katero zapušča določene konvencije in označuje nove oblike. Od zapoznelega tradicionalista, ki opeva vas in detinstvo z ravninskim glasom, Flora daje svoji poeziji nove impulze. V zbirki „Piruete" (1981) doseže najmodernejše pesniške efekte. Ironično razpoložen, pesni z rezkim tonom neoverističnega glasu.

Kornel Balika aktivira čarovnijo in bogastvo folklore. „Sončeva žetev", nagrajena na razpisu „Lumine" (1969), preobrazuje možnost metafore z razcvetenimi pesniškimi slikami. Ljubezen je za Baliko pohod absolute, prenešene v simbole.

Florika Štefan se je po dveh knjigah v romunščini, odločila za pisanje v srbohrvaščini. Kot sama trdi, je dobesedno dvakrat začenjala književno obrt. V osnovi njene poezije leži melanholija z danim smislom, vas, življenje, žena, kot simboli trajanja. Njeno dvojno pripovedovanje aktualizira ambiovalentnost bivanja. S tem da ima dve izpovedi, ona prisluškuje eni: „upanje v zanosu", kot bi rekel Jejts.

Ker ni mogel tiskati svoje prve knjige v romunščini, je **Slavko Almažan** sam prevedel „Pantomimo za nedeljsko popoldne" v srbohrvaščino (1968). Pesnik izraža svoj ironični odnos do življenja, svoj čelni in narobni pogled na svet. „Moški v tekočem stanju" (1970) je naravno nadaljevanje iz prejšnje knjige. Neprestano v eksperimentalni delavnici, Almažan potrjuje, da sta eksperimentalna poezija in pesniška tradicija diametralno nasprotni. Stične točke s Popom in Staneskuom, kot tudi asimilacijo modernih francoskih izkušenj najdemo v „Hiši samote" (1971) in „Tri lagune" (1978).

Feličija Marina-Munteanu je debitirala s knjigo pesmi šele 1973, čeprav — če pogledamo dobo ob-

(Dalje na 7. strani)

OB 90-LETNICI POSOJILNICE LOČILO

Otvoritev novih poslovnih prostorov

Pred 90 leti je bilo rojstvo Posojilnice Ločilo. Ta jubilej bo posojilnica tudi temu primerno obhajala z otvoritvijo novih prostorov v nedeljo. Ob prehodu iz 19. v 20. stoletje je Zilja dosegla višek gospodarsko-kulturnega razvoja. Takrat so bile ustanovljene kulturne in zadružne organizacije in rodilo se je organizirano planinstvo na Koroškem.

„Posojilnica Ločilo je bila ustanovljena iz potrebe, da bi se Slovenci tudi v Šentlenartu na lastne noge postavili", tako piše med drugim v ohranjenem zapisniku iz tistih časov. In res so se zbrali rodoljubi iz Šentlenarta, Brnce in Podkloštra leta 1892 jeseni na ustanovnem občnem zboru in ustanovili organizacijo, ki se je takrat imenovala „Hranilnica in posojilnica za Šentlenart pri sedmih studencih in okolico". To je bil zarodek današnje Posojilnice Ločilo, ki uspešno deluje in je vsesplošno priljubljena. Na ustanovnem občnem zboru so izvolili takšen odbor: načelnik Janez Wucher, namestnik Janez Pfeifer, tajnik kaplan Jožef Svaton, blagajnik Matija Wutti ter odborniki: župnik Stöckl, Matija Mikl, Matija Arich, Miha Wilč in Franc Pečar. Za pregledovalca računov pa sta bila imenovana župnik Gregor Einspieler in Pavel Oprisnik. Z uradovanjem so posojilničarji začeli 1. januarja 1893 v župnišču v Šentlenartu. Takšno uradovanje je trajalo do 1941. leta to je do okupacije Jugoslavije. Po vojni leta 1949 se je spet nadaljevalo uradovanje v župnišču v Šentlenartu do leta 1953. Tega leta je Hralnilnica in Posojilnica dobila svoj prostor za uradovanje v Kmečko gospodarski zadrugi na Brnci, kjer je uradovala do leta 1970. Nato se je preselila v Ločilo h Goričniku. Posojilnici je takra načeloval Franc Mertel. Leta 1976 so ločilško hranilnico preimenovali v Posojilnico Ločilo. V Ločilo so takrat za „kratek" čas poslali verziranega posojilničarja oz. bančnega strokovnjaka Štefana Hudla, ki pa je k sreči še vedno tam in vzorno vodi Posojilnico. Od julija naprej pa se uraduje že v novih prostorih, katerih otvoritev pa bo v nedeljo. Od l. 1970 naprej, zlasti pa v zadnjih letih je ločilška Posojilnica dosegla zavidljive uspehe. Nova lokacija je samo nekaj metrov oddaljena od prejšnje (proti zahodu) na izredno frekventiranem mestu, kjer se stikajo ceste iz Jugoslavije, Italije in Avstrije.

Od leta 1979 predseduje Posojilnici Ločilo Tomej Gallob. Poslovanje v novih prostorih, ne več na tako utesnjenem prostoru kot prej, bo vsekakor tudi pripomoglo in spodbudilo za še bolj stopnjevan razvoj posojilnice, ki si je v teku 90 let obstoja priborila vidno in zavidljivo mesto med južnokoroškimi podobnimi kreditnimi ustanovami.

Nova Posojilnica Ločilo ima izredno lepo poslopje s prav takšnimi prostori. V nedeljo, ko bo otvoritev teh novih prostorov, bo lepa priložnost za obisk in ogled prostorov in pa tudi razstave slik slikarja župnika Avguština Čebula. Tudi za jed in pijačo bo poskrbljeno. V nedeljo torej načrtujte izlet na Ločilo v prijazni kraj med prisojnim Dobračem in osojnimi Karavankami.

Novi šolski ravnateljici

Koroški deželni glavar Leopold Wagner je s 1. septembrom imenoval celo vrsto novih vodij (direktorjev) šol, med njimi tudi učiteljico ljudske šole na Radišah Nežo Povše in nadučiteljico ljudske šole na Vratih-Megvarje/Thörl-Maglern Waltraud Zwitter.

Iskreno čestitamo.

Pliberk – otvoritev postojanke Rdečega križa

V Pliberku deluje že dve in pol leta zelo aktivna postojanka Rdečega križa, v okviru katere sodeluje 85 prostovoljnih sodelavcev, katerih naloga je pomagati občanom, če so v sili. Njihova naloga je predvsem v tem, da pomagajo bolnim ljudem, to se pravi, da jih s svojimi vozili zapeljejo v bolnišnico itd. Pri tej svoji dejavnosti opravijo na mesec povprečno 85 voženj. V teh dve in pol letih so nabrali že 220.000 kilometrov, kar pomeni pet in pol krat okoli sveta.

Vsa ta njihova humanitarna dejavnost pa je bila v nedeljo poplačana z novo pridobitvijo — otvoritvijo svojega lastnega doma. Rdeči križ je namreč za svoje svrhe adaptiral Kuratovo hišo, ki so jo s prostovoljnim delom uredili v pomembno postojanko Rdečega križa.

Dvorni svetnik dr. Wolfgang Mayerhofer je pozdravil številne goste in častne goste ter se zahvalil koroškim krajevnim podružnicam Rdečega križa in podobnim ustanovam s Štajerske in s sosednje Slovenije z Raven na Koroškem za sodelovanje. Posebno zahvalo pa je izrekel posadki Rdečega križa v Pliberku za njen prispevek v dobro domačinom ter občanom Pliberka za finančno pomoč Rdečemu križu. Med govorniki so bili tudi predsednik RK Hans Kerstnig, prezident deželnega zbora Leo Uster in deželna poslanka Reinhilde Altersberger, ki je simbolično predala vodju podružnice RK v Pliberku Schwanzerju ključ za novo hišo.

Ob tej priložnosti so tudi počastili krvodajalca Jožefa Sterna (srebrna igla), ki je 45-krat daroval svojo kri. Novi dom Rdečega križa v Pliberku sta blagoslovila župnik Kulmež in Matiasek

S to pridobitvijo bodo možnosti pomoči v Pliberku in okoli še mnogo večje, kar je v splošno dobro družbe.

90 LET POSOJILNICE LOČILO

Prisrčno vabimo na

slovesno otvoritev novih prostorov

v nedeljo 25. septembra 1983, s pričetkom ob 14. uri v Ločilu v neposredni bližini gostišča Goričnik (Wurzen-Grill).

Za jed in pijačo je poskrbljeno. Po otvoritvi sledi družabnost. Istočasno bo možen ogled razstave slik slikarja župnika Avguština Čebula.

Upravni in nadzorni odbor

Ali bo ris res iztrebljen

Ris je žival, ki je bila tekom stoletij popolnoma iztrebljena iz naših gozdov, kar pa ni prav. Tega mnenja pa niso samo biologi za divjačino, temveč tudi pametni oziroma pravi lovci. Da pa niso vsi lovci istega mnenja, pa dokazuje dejstvo, da je prišlo do pravega mednarodnega lovskega škandala.

Leta 1977 so na tromeji med Koroško, Štajersko in Solnograško naselili devet risov. Takrat je bilo v časopisih mnogo pisanega o koristnosti in pa tudi o škodljivosti teh živali. Pristni lovci so prijatelji teh živali, nekaj pa je tudi takšnih lovcev, ki jim je ris bil na poti. Znani biolog za divjad Antal Festetics trdi, da so štirje risi bili ustreljeni, dva nadaljnja pa tudi, samo, da to ni dokazano.

Prvega risa (samico) so našli ustreljenega v Motniški dolini/Metnitztal, drugega (samca) na Južnem Tirolskem (ujetega v past in potem ubitega), tretjega so ustrelili v Jugoslaviji – Festetics trdi, da ga je videl na svetovni lovski razstavi v Plovdivu v Bolgariji, nagrajenega z zlato kolajno (kako je to mogel ugotoviti?), četrtega risa pa so našli letos poleti na območju Turrach-a. Tudi za ostala dva, ki pa ju niso našli, je Festetics mnenja, da sta bila ustreljena. Po tej bilanci je bila naselitev risa onemogočena in s tem prizadeta neprecenljiva škoda. Pri tem pa ne sme ostati. Za ohranitev risa v naših gozdovih je nujno potrebno naseliti nadaljnjih deset risov in to takoj in brez dolgih diskusij.

Naselitev risa v naših gozdovih ni noben ekološki problem, temveč samo človekov psihološki.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 22. septembra 1983

Za 100 **din** dobite	14.50 šil.
Za 100 **din** plačate	17.50 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.145 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.235 šil.
Za 100 **mark** dobite	693.00 šil.
Za 100 **mark** plačate	709.30 šil.

Velika vas pri Šentjakobu

V soboto 17. septembra je v krogu svojih domačih obhajala svoj 80-letni jubilej Ana Fantur pd. Mežnarjeva mama v Veliki vasi pri Šentjakobu. Skupno s svojimi otroci, vnuki in pravnuki se je poveselila ob prijetnem vzdušju v gostilni pri Tomlnu v Veliki vasi. Slavnostni pečat večeru je dal moški zbor iz Podgorij pod vodstvom Ferdija Kulnika. Ob petju in žlahtni kapljici je čas prehitro minil. Med gratulanti je bila tudi hčerka Ani in njen soprog Ferdl Mikula, ki živita že dolga leta v Kanadi, sta pa trenutno na dopustu v domovini.

Življenje Mežnarjeve mame ni bilo zmiraj z rožami posejano ampak je vsebovalo mnogo temnih trenutkov, katere pa so presvetlili tudi trenutki veselja. Pred in po drugi svetovni vojni je Mežnarjeva mama pomagala na kmetih in tako skupno z možem Hanzijem, ki je bil cestni delavec, preživljala otroke. Predvsem življenje v vojnem obdobju ni bilo lahko, to je sama večkrat pripovedovala. Skrb za družino in dom je bilo njeno celo življenje in pa nuditi pomoč sočloveku. Mežnarjeva mama je skromnega značaja, vsak, ki jo pozna, jo pozna kot prisrčno, gostoljubno mater, ki ima za vsakogar odprto roko in se veseli vsakega obiska. Ob njenem jubileju ji iskreno čestitamo in želimo obilo zdravja, sreče in osebnega zadovoljstva ter da bi bila še naprej tako čvrstega značaja.

Beljak

Na Koroškem so spet dali v pogon novo elektrarno. Tokrat je to dravska elektrarna pri Beljaku. V obratu je do sedaj prvi stroj, ki že daje prepotrebni električni tok svojim porabnikom. Tehniki, ki so konstruirali to napravo, so zelo zadovoljni z izvedbo, kajti potek tega manevra je bil brezhiben, tako da so zadovoljni tehniki in pa seveda KELAG, ki je prevzela to napravo in ima koristi od nje.

Stroj se vrti s 100 vrtljaji v minuti in ima storilnost 12 megavatov, kar pomeni, da s tem tokom lahko oskrbijo en četrt mesta Beljaka.

PRIREDITVE

KOSTANJE

WORKSHOP

za modelarje mask in figur

v nedeljo 25. septembra 1983 od 14. do 17. ure v ljudski šoli na Kostanjah. Prireditelj Slovensko prosvetno društvo Drabosnjak.

IZLET V SLOVENIJO

v nedeljo 2. oktobra 1983

Prijave: pri odbornikih društva in v Posojilnici Šentjakob.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Šentjakobu v Rožu.

KOTMARA VAS

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci" vabi na

„VESELICO GORJANCEV"

ki bo v soboto 1. oktobra 1983, s pričetkom ob 20. uri pri Puschnigu v Šentkandolfu. Za ples bodo igrali „Fantje iz Podjune". **Srečolov**

TINJE

SEMINAR ZA MLADINSKE ZBOROVODJE

od sobote 24. septembra ob 15. uri do nedelje 25. septembra ob 13. uri. Vabljeni so vsi voditelji otroških in mladinskih zborov. Prireditelj: Krščanska kulturna zveza v Celovcu.

RADIŠE

PRIREDITEV KUD „ANKA OŠPUH" IZ LUDBREGA

v soboto 24. septembra 1983, ob 20. uri v kulturnem domu na Radišah. Na sporedu so: zborovsko petje — narodni plesi — recitacije — glasbeno-pevski nastopi in drugo.

Pridite na Radiše in doživite z nami in našimi gosti lep kulturni večer! Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Radiše"

SELE

SREČANJE S ČLANI KLUBA KOROŠKIH SLOVENCEV IZ LJUBLJANE

v nedeljo 25. septembra 1983, ob 11. uri v farni dvorani v Selah.
Sodelujejo: Koroški akademski oktet iz Ljubljane — ansambel „Staneta Žagarja" — domače skupine.
Prireditelja: KPD „Planina" v Selah in SPD „Herman Velik" v Selah-Kotu

CELOVEC

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na

PRIMORSKE DNEVE

ki bodo na Koroškem v dneh od 9. do 16. oktobra 1983.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli, Slovensko prosvetno društvo „Obir" na Obirskem, Krajevno združenje Zveze slovenske mladine v Železni Kapli vabijo na

I. POHOD PO POTEH LENARTA IN GAŠPERJA
v nedeljo 25. septembra 1983 (ob vsakem vremenu)

Zbirališče: ob 8. uri pri Wölfelnu v Lobniku
Cilj: spominski dom pri Peršmanu v Lepeni

Prireditelji vabijo vsakogar, še posebno pa mladino, da se udeleži pohoda in na njem spozna ter se spominja narodove zgodovine, ki so jo pisali ljudje domačega kraja.

POHOD NA PECO

Od sobote 24. do nedelje 25. septembra 1983. Zbirališče pri farni cerkvi v Globasnici ob 15. uri. Nato sledi pohod na Veški stan. V nedeljo bo na vrhu dvojezična maša.
Prireditelj: Katoliška mladina

OBIRSKO

II. PODELITEV BRALNIH ZNAČK

in predvajanje lutkovnega filma

„Zverinice iz Rezije"

v soboto 24. septembra 1983, ob 17. uri v Kovačevi dvorani na Obirskem. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Obir" na Obirskem

Prisrčno vabljeni!

REBERCA

ŠOLANJE ZA VODITELJE OTROŠKIH SKUPIN

od 1. do 2. in od 15. do 16. oktobra 1983, začetek vsakokrat ob 14.30 uri. Prijave sprejema Katoliška otroška mladina, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec.

Vabilo na

REDNI OBČNI ZBOR

Posojilnice Železna Kapla, r. z. z o. j., ki bo v soboto 24. septembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni Podobnik pri Železni Kapli. Vse člane vabi k polnoštevilni udeležbi

upravni odbor

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

Priznanje Milki Hartmanovi

Naša pesnica Milka Hartmanova je za njeno literarno ustvarjanje prejela dne 15. septembra iz rok zastopnika zveznega ministra za pouk in umetnost listino s častnim nazivom „profesor". S tem je M. Hartmanova prva koroška besedna ustvarjalka, ki ji je avstrijski zvezni predsednik podelil naziv profesorja. Slovesnosti ob priliki podelitve v prostorih ministrstva za pouk in umetnost so prisostvovali tudi zastopniki obeh slovenskih kulturnih organizacij in številni Slovenci, ki živijo na Dunaju.

Samorastniška podoba M. Hartmanove se je razvijala v težkih pogojih prve vojne vihre in povojnega Slovencem kruto-sovražnega vzdušja, ko pesnica ni mogla ubrati tiste poklicne poti, ki bi si jo sama želela. Preko aktivnega vključevanja v pliberško društvo po plebiscitu, ki je odločilno vplivalo na njen duhovni razvoj, je kmalu začutila posebno veselje za skrbno nego slovenske besede. Leta 1927 je bila izvoljena v odbor osrednje slovenske kulturne organizacije, v Slovensko krščansko socialno zvezo. Zavedala se je prvenstvenega pomena organiziranega dela v boju za narodno enakopravnost in je od tedaj naprej že nad 50 let v prvih vrstah slovenskih kulturnih delavcev. Sprva jo je odlikovala njena neumorna voditeljska roka pri kuharskih in kmetijsko-gospodinjskih tečajih še v zadnjem desetletju pred drugo svetovno vojno, nato pa se je posvetila predvsem literarnemu delu, ki ji je nekoliko olajšalo trpljenje med drugo svetovno vojno. Po tej poti hodi neprenehoma do današnjega dne.

V njeni iskreni religiozni izpovedi se tako v liriki kot v njenem vsakdanjem življenju ne predaja ideološki ozkotirnosti, pač pa vedno poudarja narodno poslanstvo besednega in kulturnega ustvarjanja. Ta humani in preudarni lik je pesnici odpiral poti do vseh ljudi dobre volje, in ji danes omogoča, da brez idejnih predsodkov sodeluje z obema slovenskima kulturnima organizacijama na Koroškem.

Za svoje literarno ustvarjanje je pesnica prejela številne nagrade, med drugim tudi ljubljansko Odličje svobode z zlatim listom in Drabošnjakovo priznanje Slovenske prosvetne zveze. Njena dela so objavljena tudi v nemščini, srbohrvaščini in v angleščini. K najnovejšemu odlikovanju s strani najvišjega predstavnika države M. Hartmanovi iskreno čestitamo in ji želimo, da bi z liričnio pesmijo še naprej narodnobudniško oplajala našo domačo slovensko kulturo na Koroškem.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je Milki Hartmanovi iskreno čestitala k visokemu odlikovanju podelitve naslova profesor, z željo, da bi imela mnogo uspeha pri nadaljnjem kulturnem udejstvovanju ter da bi bila zdrava.

Otvoritev prenovljenega Triglavskega doma

Ob devetdesetletnici Planinske zveze Slovenije so na Kredarici slovesno odprli prenovljeni Triglavski dom (2515 m) — najvišje ležečo planinsko postojanko Jugoslavije.

Rojstvu te planinske postojanke je pred skoro 87 leti botroval župnik Aljaž, ki je imel največ zaslug, da je prišlo do realizacije projekta, ki je bil takrat popolnoma narodnoobrambnega značaja. Slovenske gore z mogočnim Triglavom na čelu so si tedaj lastili tujci. Da bi zavrli ta proces potujčevanja, je takratno Slovensko planinsko društvo z Aljažem na čelu, ki je bil pobudnik in motor dejavnosti, zgradilo to kočo. V teku obstoja te koče pa je bil ta dom tretjič prenovljen (povečan), tako da ima sedaj 180 ležišč in prostora za 400 ljudi. Tudi tu je šlo za veliko akcijo Slovencev, saj je bilo zbranih kar 69 milijonov dinarjev, polovico tega denarja pa so zbrali na Gorenjskem. Skupni stroški do sedaj znašajo 75 milijonov dinarjev. Kot je bil pri rojstvu Triglavskega doma najbolj aktiven in prizadeven župnik Aljaž, tako je bil tokrat pri obnovi tega doma najbolj prizadeven Gregor Klančnik. Njega lahko brez pretiravanja imenujemo sodobnega Aljaža, toliko zaslug je imel za realizacijo tega projekta.

Kljub slabemu vremenu — veter in sneg, se je otvoritve udeležilo več sto planincev, med njimi predsednik CK ZKS in slavnostni govornik ob prazniku, Andrej Marinc; predsednik Planinske zveze Slovenije Tomaž Banovec, častni predsednik PZS Miha Potočnik in številni predstavniki družbenega življenja Slovenije. Otvoritev obnovljenega Triglavskega doma in še nadaljnjih deset planinskih postojank je vsekakor najlepše darilo ob 90-letnici organiziranega planinstva med Slovenci.

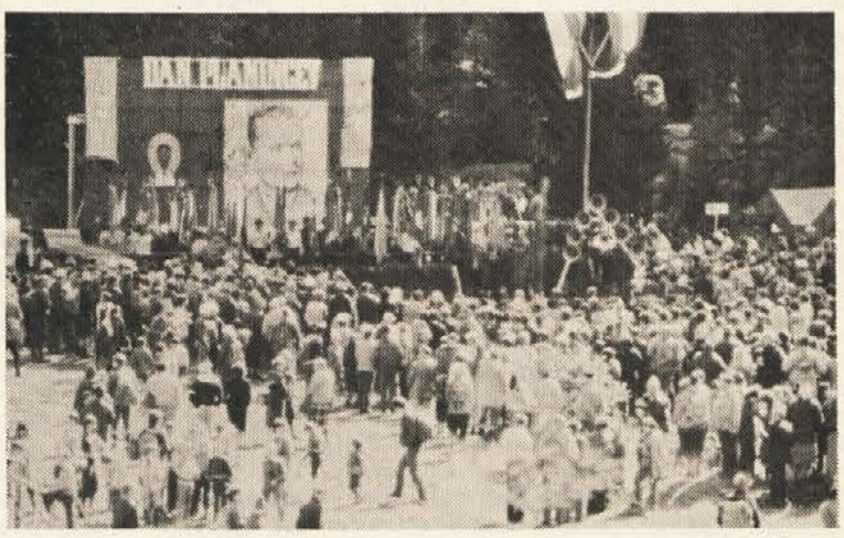

Medtem ko je otvoritev prenovljenega Triglavskega doma bila v soboto, je bil tokrat Dan planincev ob vznožju Triglava v dolini Krme v nedeljo. Obeh triglavskih prireditev se je skupno udeležilo okrog 10.000 ljudi. To srečanje je bila mogočna manifestacija devetdesetletnice organiziranega planinstva med Slovenci, ki obenem dokazuje, kaj vse zmore slovensko ljudstvo, zlasti planinci, če gre za obče dobro stvar.

Ob prazniku slovenskih planincev imamo v mislih, kakšen mogočen korak naprej je naredila ta organizacija v minulih 90 letih, saj se je od prvotnih 224 članov ob ustanovitvi do danes pomnožila na 102.000 članov; kar pomeni, da gre tu za organizacijo vseh slovenskih ljudi. To je med drugim naglasil predsednik Planinske zveze Slovenije Tomaž Banovec. Tudi predsednik CK ZKS Andrej Marinc in predsednik Telesnokulturne skupnosti Tone Florjančič sta v svojih govorih, tako ob otvoritvi prenovljenega Triglavskega doma kot ob Dnevu planinca v Krmi poudarila veliki pomen ustanovitve Slovenskega planinskega društva za celotno slovensko zgodovino.

Predstavitev 14. zimskih olimpijskih iger „Sarajevo '84"

V sredo popoldne sta Organizacijski komite 14. zimskih olimpijskih iger „Sarajevo '84" in Slovenska športna zveza v Celovcu vabila na ogled razstave „1000 razstav v 1000 mestih sveta", na predvajanje filma „Sarajevo vas pričakuje" in na tiskovno konferenco v celovško Aulo slovenico.

Zbrano publiko, med njimi jugoslovanskega generalnega konzula Markoviča, visoke predstavnike koroškega športa in zastopnike tiska, sta pozdravila predsednik SŠZ Danilo Prušnik in podpredsednik organizacijskega komiteja 14. zimskih olimpijskih iger „Sarajevo '84", Aziz Hadžihazanovič.

Iz informacij, ki smo jih bili deležni, smo razvideli koliko dela in truda je bilo treba vložiti in se še vlaga, da bo zimskošportna olimpijada dosegla svoj namen in zadovoljila tako športnike tekmovalce kot številno publiko obiskovalcev.

Glavno mesto SR Bosne in Hercegovine Sarajevo obdano z zimskošportnimi centri po okoliških hribih je ena sama ogromna zimskošportna arena, ki že sedaj privablja številne radovedneže, da si jo ogledajo. V olimpijskem mestu samem sta dva kulturnošportna centra Zetra in Skenderija, v gorskem območju, ki obkroža mesto pa smučarski center Trebevič, Jahorina, Igman in Bjelašnica. Iz mesta do teh centrov, kjer se bodo odvijale različne zimskošportne tekme so speljane odlične ceste. Iz Sarajeva do najbolj oddaljenega kraja tekmovanja se rabi samo pičlo uro. Hokejske tekme in druge panoge na ledu se odvijajo v mestu Sarajevo. Na dobrih 1000 metrov višine na Malem polju sta dve skakalnici — 70 in 90-metrska, ki sta ju skonstruirala brata Goriška iz Ljubljane. Na Trebeviču je zgrajena ena najperfektnejših prog za bob in sankanje. Na Jahorini bodo tekmovale alpske smučarke, na Bjelašnici pa alpski smučarji, medtem ko se bodo tekači pomerili na planini Igman.

Predstavitve zimskih olimpijskih iger v celovški Auli slovenici se je udeležil tudi znani slovenski alpski smučar Bojan Križaj, ki je med drugim povedal, da še ni videl tako lepo urejenih prog in objektov kot v Sarajevu. To izjavo je dal kot predstavnik sveta tekmovalcev pri olimpijskem komiteju.

Glede obiska na olimpijskih igrah, računajo organizatorji, da bo iz inozemstva prišlo kakšnih 30.000 ljudi, 12.000 bo oficialnih gostov, 2500 tekmovalcev in kakšnih 2000 neposredno zaposlenih (sodniki, trenerji itd.). Podpredsednik O.K.Z.O.I. je med drugim tudi naglasil dobro sodelovanje z Avstrijci, ki imajo dolgoletne izkušnje na zimskošportnem področju. Povedal je tudi, da je izvedel že 1400 podobnih razstav kot v Celovcu, ki seznanjajo široko javnost o tej edinstveni zimskošportni olimpijski prireditvi v Sarajevu.

Začetek 14. olimpijskih zimskošportnih iger „Sarajevo '84" bo 8. februarja 1984. Železniški promet v Sarajevo bodo povečali za 800 novih vagonov (kupili na Madžarskem), prav tako avtobusni in letalski promet. Ker gre za prve olimpijske igre, kar je veliko priznanje za Jugoslavijo, bodo tudi storili vse, da bo uspeh zasiguran.

Predavanje o partizanski pesmi

Koroški partizanski pevski zbor vabi vse ljubitelje partizanske in revolucionarne pesmi na strokovno predavanje znanega in priznanega skladatelja prof. Pavla Šivica, ki bo predaval o nastanku, pomenu in rojstvu partizanske in revolucionarne pesmi, dne 4. oktobra 1983 ob 20. uri v novem dijaškem domu SŠD v Celovcu, Mikschallee.

Koroški partizanski pevski zbor bo ob tej priložnosti zapel tudi nekaj pesmi, katere je napisal predavatelj kot partizan že v času NOB in ki je bil nato prvi dirigent slavnega partizanskega pevskega zbora, ki je ponesel partizansko pesem po vsej domovini in tudi v široki svet. Ob tej priložnosti obveščamo vse pevce Koroškega partizanskega pevskega zbora, kakor tudi vse tiste, ki bi bili pripravljeni da pojejo v KPPZ, da so redne vaje vsak torek ob 20. uri v dijaškem domu SŠD v Celovcu.

Prhlnov Tevžej piše profesorjem slovenske gimnazije

Odnos koroških oblasti in političnih dejavnikov do Slovencev in njihovih bitnih vprašanj, kakor se v zadnjem času kaže zlasti v zvezi z imenovanjem novega nadzornika za dvojezično šolstvo, razumljivo buri tudi duhove naših dijakov. Nameravali so s posebnimi akcijami izpovedati svoj protest, pa so — kakor je slišati — vsaj pri delu svojih učiteljev naleteli na nerazumevanje. Kot „odgovor" na to razočaranje se je zdaj med njimi pojavilo „pismo", ki ga je Prhlnov Tevžej pisal ravnatelju, razrednikom in drugim profesorjem. Takole piše:

Dragi posredovalci vse učenosti tega sveta!

Čeprav je moja bajta še precej kilometrov za Peco sredi gozda in čeprav si že dalj časa nisem umil ušes, ker v njih namreč gojim repico, sem slišal, da ste se Vi menda strašansko zbali neke stvari, katero so hoteli Vaši dijaki napraviti proti imenovanju nekoga za neko mesto, ker so se pač končno enkrat zrajtali, da so slovenski dijaki in da le-teh v slučaju imenovanja omenjene osebe za omenjeno mesto v nekaj letih ne bo več toliko, kot jih je zdaj in da bi se potem različni posredovalci vse učenosti tega sveta pač ne mogli več v toliki meni hvaliti z uspehi noj dosežki teh dijakov. Zakaj ste se te stvari tako zbali, da ste začeli dijakom tole stvarco celo odsvetovati in jih opozarjati na neresnično dejstvo, da bi se jim dokaj lahko pripetilo, da bi jih kdo kaznoval z zaporom (!) ali pa jim odvzel pravico, biti dijak, tega res nisem mogel razumeti. Celo ušesa sem si umil in spravil repico v klet — čeprav še ni bila zrela —, ker sem mislil, da sem le narobe čul. Sem pa, Bogu bodi potoženo, le prav slišal. Profesorji Slovenske gimnazije se bojijo dijakov.

Dolgo sem premišljeval, kaj bi se dalo narediti, pa se nič pametnega nisem spomnil — morda zato, ker sem pač Prhlnov Tevžej. K sreči pa me je sredi najhujšega premišljevanja, prav tedaj, ko sem že pričenjal potihem kleti — čeprav se tega ne sme, premotila Kravjakova Meta. Ona mi je svetovala, da profesorjem naj enostavno vlijem malo poguma in jim razložim važnost te dijaške stvarce za naše dvojezične posredovalce znanosti. Ker so profesorji sami posredovalci znanosti, me bojo gotovo razumeli, je rekla. No, ker je Kravjakova Meta Kravjakova Meta, sem ji doslej še vedno verjel. Napodil sem jo iz svoje bajte, se usedel za mizo in začel pisati.

Čeprav sem le Prhlnov Tevžej, kljub temu menim, da nekateri posredovalci znanosti morda še niso vedeli, da neka oseba od nekega ministra še ni imenovana za neko mesto, da pa to osebo neki urad kljub temu v različnih pisanjih že imenuje imenovano za tole neko mesto. Torej je to, kar dela na Koroškem neki urad, proti nekemu zakonu in naši dijaki z vso pravico hočejo opozoriti na neko svinjarijo. Ker ste Vi našim dijakom posredovali že toliko znanosti, ti dijaki tudi vejo, da so edini, ki lahko zagovarjajo interese koroških Slovencev, osrednje organizacije. Zdaj pa je tako, da neki urad spet enkrat ni upošteval predloge teh osrednjih organizacij in se je ravnal po mnenju in hotenju nekega trostrankarskega pakta, ki najraje odloča v škodo naši narodni skupnosti. Zato tale stvar, katero hočejo napraviti Vaši dijaki, sploh ni tako neumna, kot se Vam morda zdi. Javnost sploh ne ve, kaj se resnično godi v manjšinski politiki in bi bil skrajni čas, da jo spet enkrat opozorimo na to. Vrhu tega pa je vprašanje nekega mesta v dvojezičnem šolstvu za nas Slovence eksistenčnega pomena. Vi, ki posredujete znanost, prav gotovo veste, da brez mladine ni bodočnosti. Če pa hoče neki urad uničiti dvojezično šolstvo na Koroškem — seveda ne naenkrat, to bi opazili tudi drugi, temveč lepo počasi; tole neko mesto pa je ključno mesto — potem ni več časa za različne kompromise, potem je pač potrebno malce trše postopanje. Seveda neka oseba od nekega ministra še ni imenovana za neko mesto, dijaki pa so rekli, da bojo neko stvar napravili le, če bo ta oseba imenovana. Rekel pa sem že, da neki urad dela tako, kot bi vse bilo že zdavnaj zaključeno. Zato jaz, pa čeprav sem Prhlnov Tevžej, dijake zelo dobro razumem, ker hočejo to stvarco napraviti zdaj takoj, zato pa v nekoliko manjšem obsegu. Če boste vi, dragi posredovalci znanosti, vedno iskali različne kompromise, potem enkrat nič ne bomo več imeli. Upam, da ne boste še potem za kompromis in zadovoljni s polovico od nič. Ja, ja, je že hudič. Prhlnov Tevžej pač ni politik in ne zna vsega prav razložiti. To pa še zmeraj ve, da so neke konzekvence, s katerimi je neki urad grozil nekim organizatorjem, velika neumnost. Kako pa hoče ta urad izpeljati konzekvence, ko pa nastopajo vsi dijaki enotno. Dragi posredovalci znanosti, nečesar morda le še niste vedeli: V SLOGI JE MOČ! (Če boste Vi zahtevali isto, kar zahtevajo Vaši dijaki, bo pa sloga še večja!)

Našribano v moji bajti nekaj kilometrov za Peco sredi gozda, ta šestnajstega kimavca v letu gospodovem tavžntdevetstopatriinosemdeset.

P. S.: Dragi posredovalci znanosti, Prhlnov Tevžej Vas prosi, da mu oprostite vse tiskovne in druge napake. Sem pač Prhlnov Tevžej!

Dobra volja je najbolja

Odvadimo se tarnati zaradi dogodkov, ki jih ni mogoče spremeniti, pa nam bo takoj odleglo. Prizadevajmo si biti dobre volje, pa se bo naše razpoloženje takoj popravilo. Vsega sicer ni mogoče doseči z voljo, marsikaj pa je vendarle mogoče predrugačiti.

Kadar smo potrti in zelo slabe volje, se potožimo razumevajočemu človeku ali pa samo globoko zavzdihnemo, in nam malo odleže. Od časa do časa se prepustimo užitku samopomilovanja ali pa si položimo na skeleče rane obliž tujega sočutja.

Do tod je vse v redu, saj so občutki potrtosti minljivi in kaj kmalu jih zamenja boljša volja. Če pa ne znamo prenehati tarnati, če se kar naprej smilimo samim sebi, če krivimo za svojo nesrečo ves svet in še usodo za nameček, je treba kaj storiti. Če se navadimo tarnati, se odvadimo živeti. Sebi in svoji okolici gremo vse bolj na živce. Dobre volje nazadnje sploh ne poznamo več.

Ameriški psihoterapevt Wayne D. Dyer je napisal knjigo o večno čemernih in nezadovoljnih ljudeh ter ji dal naslov „Bodite režiser svojega življenja". V knjigi navaja osupljivo vsakdanje primere, iz katerih je razvidno, da si marsikdaj brez potrebe grenimo življenje, ker se ne znamo sprijazniti s tistim, česar ni mogoče spremeniti. Na naše razpoloženje vplivajo tudi dogodki, ki bi jih morali že davno preboleti in pozabiti, mi pa se vračamo v preteklost, razmišljamo o tem, kako bi bilo, če bi bili v tem ali onem trenutku ravnali drugače ... Skratka, prav trudimo se, da bi videli življenje samo s sivih ali črnih strani.

Vsi vemo, da vremena ni mogoče spreminjati. Vreme je takšno, kakršno je, pa če smo mi z njim zadovoljni ali ne. In vendar se pogosto razburjamo zato, ker dežuje, ker nas zebe, ker nam je vroče, ker piha veter. Vemo tudi to, da ima dan samo 24 ur in da teče čas vedno z enako hitrostjo, pa se vendarle razburjamo, da nam zmanjkuje časa, da nam teče čas prehitro ali pa prepočasi. S tem dosežemo le to, da se čedalje bolj utapljamo v slabem razpoloženju, postajamo zagrenjeni in čemerni, zoprni sami sebi in vsem ljudem, ki so prisiljeni živeti z nami. Ameriški psihoterapevt omenja tudi starost: vemo, da nihče ne more ostati večno mlad, pa se nekateri ljudje vendarle žalostijo zato, ker jim tečejo leta. Teka let ne moremo ustaviti, lahko pa spremenimo svoj odnos do starosti in staranja. Kdor nenehno tarna, da je za to ali ono stvar že prestar, doseže kvečjemu to, da se zares počuti starega. Če pa bi si prizadeval ohraniti nekaj mladostne svežine, nekaj prožnosti mišic in duha, bi bil zadovoljen s seboj in tudi starost se mu ne bi zdela več tako neprijazna.

Nesmiselno je, če nenehno obžalujemo napake, ki smo jih zagrešili v preteklosti, ali če se ne moremo sprijazniti z dogodki, ki smo jih doživeli. Tega, kar se je zgodilo, ni mogoče spremeniti. Iz napak pa se kaj lahko kaj naučimo in s tem omilimo posledice dejanj, ki segajo tudi v sedanjost.

Zelo zgrešeno živijo ljude, ki se izgubljajo v spominih. Prav je, da gojimo spomine, vendar naj bi ne bili eno samo obžalovanje. Kaj nam pomaga, če tuhtamo in si očitamo, tistega kar se je že zgodilo, ni mogoče ponoviti in popraviti. Nekateri ljudje ne znajo premišljevati drugače kot: „Oh, če bi bil takrat ravnal drugače ..." Ali: „Joj, če takrat vsaj ne bi bil ..." Ti ljudje zamujajo sedanjost. Živeti pa je mogoče samo v sedanjosti, s spomini na preteklost in z načrti za prihodnost, vendar naj bo obojega le za pravo mero.

Kdor žaluje za preteklostjo, škoduje samemu sebi. Slepi se, si laže, zato ne more biti kos sedanjosti. Nekateri ljudje nenehno krivijo dogodke v preteklosti ali osebe iz svoje mladosti, da so krivi vseh njihovih sedanjih spodrsljajev, vse smole, ki jih še naprej spremlja na poti skozi življenje. „Vsega so krivi moji starši," pravijo. „Niso mi omogočili, da bi se bil izšolal za poklic, ki me veseli." Ali pa: „Kriv je moj brat, ki me je vedno odrival, zato se še sedaj ne znam uveljaviti v življenju."

Kakšno korist ima človek od tega, če zvrača krivdo za vse, kar se mu dogaja v sedanjosti, na ramena preteklosti? Ne le da nima koristi, celo škodo si dela. S tem, ko preveč vrta po preteklosti, zamuja čas, ko bi moral poprijeti za delo in preoblikovati sedanjost tako, da bi bil z njo zadovoljen in da bi se v kasnejših spominih lahko pohvalil z njo, ne pa da bo čez nekaj let tudi o tem, kar doživlja sedaj, govoril le z obžalovanjem, z grenkobo in s kritiko.

Recept je dober, treba ga je le še uporabiti v praksi: namesto da tarnamo in obžalujemo tisto, česar ni mogoče spremeniti, poskusimo predrugačiti vse, kar se nam zdi tega truda vredno. Z uspehi bo prišlo zadovoljstvo, z zadovoljstvom nove moči za delo v prihodnosti. Dobra volja je zares najbolja, našel pa jo bo vsakdo, kdor bo dovolj prizadevno iskal.

Priporočamo vinske jedi

Stara ljudska modrost pravi: kdor samo pije, je pijanec. Kdor pije in je, ta je pivec. Kdor pa zna uporabiti vinsko kapljico za pripravo in začinjanje jedi, ta je sladokusec. Kakor v vseh ljudskih modrostih je tudi v tej več kot samo kanček resnice. V vseh deželah, kjer raste vinska trta in kjer je doma dobra kapljica, poznajo ljudje vrsto receptov, kako z vinom oplemenititi in izboljšati mnoge jedi. Največ receptov za pripravo jedi iz vina in z vinom poznata francoska in italijanska kuhinja pa tudi mi ne zaostajamo dosti za njima. Z vinom pripravljamo najrazličnejše kvaše, v katerih se oplemeniti divjačina ali drugo meso. Iz vina je mogoče skuhati krepčilno juho, ki prezene gripo, zdravi nahod in vrne bolnemu človeku veselje do življenja. Z vinom zalivamo omake in pečenke, uporabimo pa ga tudi za pripravo mnogih sladic.

Vinska juha s česnom

Za 4 osebe potrebujemo: 3 stroke česna, 5 g surovega masla, 120 g belega kruha ali toasta, 250 g na kocke narezane gnjati, 150 gramov paradižnikove mezge, ¼ litra rdečega vina, ¼ litra mesne juhe iz kocke, malo rožmarina in malo mlete rdeče paprike ali za ščepec mletih feferonov.

V kozici segrejemo maslo ali margarino. Na maščobi prepražimo drobno sesekljan česen. Dodamo na kocke narezan kruh in še na kocke narezano gnjat ter oboje pražimo, dokler kruh ne zarumeni.

Nato dodamo paradižnikovo mezgo, znova premešamo in zalijemo z vinom ter z mesno juho. Ko juha zavre, jo kuhamo na majhnem plamenu deset minut. Pretlačimo jo skozi cedilo ali pa jo sesekljamo v električnem mešalniku, da postane gladka in gosta. Nazadnje jo začinimo s papriko ali z mletimi feferoni, po želji pa ji dodamo tudi malo suhega rožmarina.

Piščanec z vinom in gobicami

Za 6 oseb potrebujemo: 1 piščanca, 500 g šampinjonov, 2 čebuli, steklenico roseja, žlico moke, 80 g masla, 2 žlici olja, limono, sol in poper.

Piščanca razkosamo. Čebulo olupimo in grobo sesekljamo. V kozici segrejemo olje, popečemo piščančje kose, da porjavijo z vseh strani, nato pa jih poberemo iz kozice. Na maščobo, na kateri smo popekli piščanca, stresemo čebulo in jo prepražimo, da rahlo zarumeni. V veliko kozico s tesno prilagajočim se pokrovom damo piščančje kose in čebulo, oboje popečemo, potresemo z moko, premešamo, zalijemo z vinom, solimo, popramo in kuhamo v pokriti kozici na zmernem plamenu do mehkega. Medtem pripravimo šampinjone ali kake druge sveže gobe. Očistimo jih, narežemo na lističe in pokapljamo z limoninim sokom. V ponvi segrejemo preostanek masla, popražimo gobe, da izpustijo vodo in jih primešamo piščancu. Jed dušimo še 15 minut, nato jo ponudimo s širokimi rezanci, zabeljenimi z maslom.

Vinska pogača

Še en slovenski recept, ki dokazuje, da je mogoče z vinom, sadjem, starim kruhom in nekaterimi drugimi dodatki pripraviti nadvse okusno in nasitljivo sladico. Vinska pogača tekne tudi tistim, ki se sicer raje odrečejo kozarcu vina.

Za testo potrebujemo: 400 g moke, sol, 2 žlici kisle smetane, 1 do 2 jajci, 200 g masla ali margarine, malo vode ali mleka.

Za nadev: 200 g belega ali mlečnega kruha, 50 g masla, pol litra črnega vina, cimet, 2 klinčka, limonino lupinico, 50 g sladkorja, pol kilograma jabolk, 100 g sladkorja za posipanje.

Iz moke, jajc, kisle smetane, soli, malo mleka ali vode in iz na koščke narezane maščobe zgnetemo gladko testo.

Oblikujemo ga v hlebček, zavijemo v kos polivinila in postavimo za pol ure na hladno. Medtem pripravimo nadev: kruh narežemo na tanke rezine in jih opečemo na maslu z obeh strani. Zavremo vino, mu dodamo dišave in sladkor, prevremo in prelijemo čez ocvrte kruhove rezine v skledi ali na krožniku. Malo vina prihranimo. Jabolka olupimo in tanko narežemo. Potem razvaljamo testo. Z njim obložimo dno in stene namaščenega pekača, testo naj visi tudi čez rob, kajti z njim kasneje pokrijemo nadev. Na testo damo najprej jabolka, nato pa ocvrte in z vinom napojene kruhove rezine. Prelijemo z ostankom vina in potresemo s sladkorjem. Pokrijemo s testom. Testo na vrhu premažemo z jajcem. Spečemo, potresemo s sladkorjem in narežemo.

Pomarančna bovla s penečim vinom

In s čim postrežemo gostom, ki pridejo na kozarec dobre, osvežujoče alkoholne pijače?

Pripravimo jim pomarančno bovlo. Pijačo zmešano iz penečega vina in vinjaka, dodamo malo pomarančnega likerja in nekaj narezanih pomaranč.

Vse sestavine naj bodo močno ohlajene, da je bovla zares osvežujoča. Pripravimo jo v veliki stekleni posodi, natakamo pa v široke kozarce.

Za 8 do 10 oseb potrebujemo: 3 steklenice penečega vina, 3 žlice vinjaka, 3 žlice pomarančnega likerja, 2 pomaranči, 250 g rozin.

Peneče se vino damo v hladilnik, da se močno ohladi. V veliki stekleni posodi pripravimo druge sestavine. Pomaranči temeljito umijemo z vročo vodo in obrišemo. Nato ju narežemo na zelo tanke kolobarje. Lupine ne olupimo. K pomarančam stresemo oprane in odcejene rozine. Prelijemo z vinjakom in pomarančnim likerjem, posodo pa pokrijemo s kosom aluminijeve folije in postavimo za najmanj eno uro v hladilnik.

Ko nameravamo postreči z bovlo, prelijemo namočeno sadje s penečim vinom, premešamo in takoj ponudimo.

Modni utrinki za jesen in zimo

Listje rumeni, na travnike in polja lega megla, jutra postajajo hladnejša in dnevi krajši. Poletje — čeravno še tako toplo in lepo — se brez dvoma poslavlja. Skrajni čas torej, da spet prebrskamo omare in privlečemo na dan toplo zimsko obleko in obutev. Seveda so si ustvarjalci mode po vsem svetu tudi tokrat izmislili marsikaj novega in zanimivega za njo in za njega. Laroche, Dior, Nina Ricci, Chanel, Scherrer, da omenim le nekatera slavna imena, so že zdavnaj predstavili javnosti svoje kolekcije za zimsko sezono 1983/84.

Nekaj teh letošnjih modnih novosti sem si zabeležila, ko sem pred nedavnim z mamo šiviljo obiskala modno revijo v Celovcu. Mogoče bodo te informacije pomagale tej ali oni bralki pri izbiri jesenske garderobe.

Prevladujejo tokrat temne in „meglene" barve: siva v vseh odtenkih, beige, naravno-bela in predvsem črna. Pogoste so kombinacije barv kot rjava z modro, črna s sivo ali beige z vijoličasto oziroma svetlo rdečo. Številni so tudi modeli s kombinacijo različnih materialov — hrapavo z gladkim in motno z bleščečimi se efekti. Uporabljajo se v glavnem sledeče materialije: volneno blago, žamet, Cord, Tweed, Jersey in usnje.

Krila so ali zelo ozka, do kolen in z razporkom zadaj ali pa zelo dolga (včasih celo do gležnjev!) in široka, urezana zvonasto (glockig). Poleg tega ne primanjkuje mini-jev, vendar jih priporočajo le mladim dekletom. Dolžina krila naj bi se ravnala čimbolj po postavi in velikosti nosilke, tako poudarjajo poznavalci mode, saj so to zimo pripuščene zares vse dolžine od mini-ja do midi-ja. Neizogibni pa so tokrat široki pasovi in temne, pretežno črne najlonke.

Obleke so pogostokrat dvodelne in ozke. Važni novosti sta kimono in netopir-kroj za rokave. Usnjeni in žametasti detajli ter asimetrični efekti pa naj bi poudarili ramena in pas.

Najnovejši kostumi imajo kratke jopice brez ovratnika in spominjajo na tiste, ki so jih pred leti že nosile naše mamice. Pogosti so tudi blouson-kostumi z ozkimi krili.

Hlače so rezane v tkzv. Clochard-kroju, se pravi s širokim pasom in dolge do gležnjev. Pojavljajo se spet ozki zavihljaji (Stulpen).

Pri pulovrih dominirajo kimono-kroj, asimetrični ovratniki in raznolike barvne kombinacije. Zelo priljubljeni in udobni so še vedno tkzv. Sweat-shirts in Niki-ji.

sonja kölich

Pasterizirana zelenjava

CVETAČA

Mlado cvetačo razdelimo na cvetke in jih položimo za nekaj časa v rahlo slano vodo, da zleze iz njih morebitni mrčes. Nato jih kuhamo pet minut v slani vodi, odcedimo in vložimo v kozarce. Zalijemo z vodo, v kateri smo kuhali cvetke. Pasteriziramo 70 minut pri 100° C. Prav majhno cvetačo lahko vložimo brez kuhanja, zalijemo jo z rahlo slano vodo, lahko tudi z neslano (dieta).

STROČJI FIŽOL

Pasteriziramo le nežno stročje brez zrnja. Otrebljeno in oprano vržemo za 3 do 4 minute v rahlo slan krop. Še vroče dvignemo in takoj vložimo v kozarce. Zalijemo z vodo, v kateri smo ga kuhali. Pasteriziramo 70 minut pri 100° C. Čez nekaj dni pasterizacijo ponovimo (za polovičen čas), isto velja za cvetačo.

GOBE

Lepe zdrave gobe zrežemo na koščke ali rezine. Malo jih podušimo, da upadejo in izločijo vodo. Pri tem jih malenkostno solimo. Odcejene damo v kozarce in zalijemo s sokom, ki je ostal od dušenja. Če ga je premalo, prilijemo rahlo slano in prevreto vodo. Gobe naj segajo v kozarcu 2 cm pod rob, voda pa do ¾ gob. Pasteriziramo 75 minut pri 100° C. Čez teden dni pasterizacijo ponovimo (polovični čas). Tako konzervirane gobe ohranjajo naravni okus in videz in so primerne za pripravo vseh vrst jedi iz gob, enako kot sveže ali globoko zamrznjene.

PARADIŽNIK, PAPRIKA, ČEBULA

Od vsake vrste vzamemo enako količino. Narežemo na rezance, pri paprikah odstranimo seme in semensko kožico. Dušimo v lastnem soku, da upade. Vode navadno ni treba dodati. Upadlo zelenjavo, ki ji sok tudi nekoliko izpari, poberemo v kozarce. Prilijemo vodo od dušenja, če je je premalo, pa dodamo še nekoliko slane, toda prevrete vode. Pasteriziramo 80 minut pri 100° C. Čez nekaj dni pasterizacijo ponovimo. To zelenjavo uporabljamo za prikuho, džuveče, juhe, mesne omake itd. Okusa je odličnega. Najbolje je odbrati tako velike kozarce, da vsebino porabimo pri enem obroku.

MEŠANA ZELENJAVA

Pripravimo zrele, toda ne premehke paradižnike, jajčevce, mesnate paprike, malo stročjega fižola in čebulo. Paradižnikov naj bo malo več kot ostale zelenjave. Pripravek je lepši, če je paradižnik olupljen. Hitreje ga lupimo, če ga za hip potopimo v krop. Olupimo tudi jajčevce. Paprikam odstranimo seme in semensko kožico. Vse narežemo kot npr. za prikuhe ali zelenjavno juho. Dušimo, da se zelenjava malo zmehča in upade. Vložimo jo v majhne kozarce (za enkratno rabo). Če je tekočine od dušenja premalo, prilijemo še malo prevrete in ohlajene slane vode. Pasteriziramo 90 minut pri 100° C. Čez dva dni pasteriziranje ponovimo (polovični čas). Primerno je za rižoto, džuveče, juhe, prikuhe itn.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 23. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Wilma Rudolph, črna gazela — 12.05 Lisica in zajec — 12.15 Matere — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Primer za dva — 21.20 Jolly Joker — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 24. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Mi — 11.30 Dopoldanski koncert — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 Sestri — 16.30 Kraljeva roža — 17.00 Jolly-box — 17.30 Cilj potovanja Južno morje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 22.25 Klimbim — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 25. 9.: 11.15 ORF stereo koncert — 12.40 Knjiga, prijatelj otroka — Skaramuš, galantni markiz — 16.45 Repoštev — 17.10 Lutkovna predstava — 17.40 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje med živaljo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Gospa Jenny Treibel — 22.25 Šport — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Jezdeci smrti iz Kansasa — 11.50 Produkcija tirolskega deželnega studija — 12.20 Kaj ostane od krščanskih socialistov? — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 „V kavarni" — 21.05 Čarovnik — 21.50 Šport — 22.00 Poročila.

TOREK, 27. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Sestri — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naša televizija — televizija naša — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Poseben dan — 22.45 Poročila.

SREDA, 28. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Dr. med. Francoise Gailland — 12.10 Florjan, prijatelj cvetlic — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Uredništvo — 17.00 Skrivnostni mlinar — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 In v tubo piha Huber — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Fin" parček — 21.50 Šport in poročila.

ČETRTEK, 29. 9.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Pirat — 12.10 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Pustolovščine ob zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Italijanov sladoled — 21.25 Pireneji — 22.10 Šport — 23.00 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 23. 9.: 17.30 Knjiga — otrokov prijatelj — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravniški svetovalec — 21.00 Zakladnica Avstrija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Jezdeci smrti iz Kansasa — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 24. 9.: 15.00 Športni popoldan — 17.00 Nepoznana Gradiščanska — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Očetov morilec iz Maya — 22.10 Ogorčenje — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 25. 9.: 14.30 Športni popoldan — 17.45 Mednarodna Koroška 1983 — 19.00 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Poljubi me, tepec — 22.15 Dinastija — Denverski klan — 23.00 Mala nočna glasba — 0.10 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 9.: 18.00 Perspektive — 18.30 Nevidni — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dobri angel — 21.00 „V kavarni" — 21.05 Mirni boj za Donavo — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Priča — 0.05 Poročila.

TOREK, 27. 9.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Nevidni — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.00 Novi podnajemnik — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 28. 9.: 16.45 Iz parlamenta — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Nevidni — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Smehljaj je dediščina mojega rodu — 21.15 Odrski čar — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Konrad Lorenz — „Postanek" — 23.20 Umetnosti — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 29. 9.: 16.30 Iz parlamenta — 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 19.30 Nevidni — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trič trač — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Konrad Lorenz — „Območja" — 23.20 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 23. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 24. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 25. 9.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 26. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Slovenski glasbeni umetniki: Portret basista Jožeta Stabeja.

TOREK, 27. 9.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Glasba za deco — Otroci, poslušajte!

SREDA, 28. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 29. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Mladinska oddaja.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 23. 9.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Domači ansambli: Dobri znanci — 17.55 Čarodejev sin — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Otroške nalezljive bolezni: Njihovo širjenje — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zgodovina Slovencev v filmskih freskah — 20.40 Ne prezrite — 21.00 TV kviz — 22.05 TV dnevnik — 22.20 Mišek, ameriški film.

SOBOTA, 24. 9.: 8.00 Poročila — 8.05 Pedenjžep — 8.35 Čarodejev sin — 9.05 Poročilo z vaje NNNP — Golovec '83 — 9.10 Modro kot pisano, otroška nanizanka — 9.40 Mali svet — 10.10 Tradicionalni svet islamskega izročila — 10.35 Sodobna medicina: Kožni zajedalci — 11.05 Zgodovina Slovencev v filmskih freskah — 11.45 Poročilo z vaje NNNP — Golovec '83 — 11.50 Poročila — 17.20 Poročila — 17.25 Poročilo z vaje NNNP — Golovec '83 — 17.30 Olimpijske bakle — 18.15 Edward in gospa Simpsonova, angleška nadaljevanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naše 25. srečanje — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 NNNP — Golovec '83, reportaža — 22.15 V noči naslednjega dne, ameriški film — 23.45 Poročila.

Romunska poezija v Vojvodini

(Nadaljevanje s 3. strani)

javljanja — je ona že imela desetletni status pesnika. Pojavu njenega prvenca z zamudo, „Ponižljivega peska", je kriva počasnost založnika. Erotično-izpovedni ton, oboje z doživljanjem bujnega in svobodnega stiha, prežema njeno poezijo.

Joan Flora se je pojavil v književnosti s plaketo „Valčki" (1970) v znaku postsimbolističnega pripovedovanja. Poezija Joana Flore pogosto menja opredelitve in oblike. S svojo drugo knjigo, „Bršljan" (1975) samo do neke mere nadaljuje „Valčke". Zdaj je pesnikov svet predstavljen razkošno, sendžonperovsko. „Pesniške fiše (?) (1977) označujejo prehodno fazo vključevanja v moderna pesniška prizadevanja. Od „Fizičnega sveta" (1977) do „Terapije dela" (1982) ta pesnik preizkuša brehtovsko izpiranje poezije po njenem izenačenju z življenjem.

Slovenski VESTNIK
Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42 20 86 sindok a.
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

TA NAŠ NORI SVET:

Blaznost oboroževanja namesto pomoči lačnim

Da bi najbolj revnim državam v razvoju tudi v prihodnjih letih mogla nuditi bolj ugodne kredite, si svetovna banka prizadeva za to, da bi zbrala sredstva v višini 16 milijard dolarjev, to je okroglo 300 milijard šilingov. Iz teh sredstev naj bi najbolj revne države tretjega sveta prejele brezobrestne kredite za premostitev najhujših težav. Toda prizadevanja svetovne banke so doslej ostala brez uspeha, kajti Združene države Amerike hočejo nameravano vsoto skrčiti na 9 milijard dolarjev.

Obenem pa so ZDA že odobrile svoj vojaški proračun za leto 1984, ki obsega astronomsko vsoto 187,5 milijarde dolarjev, se pravi skoraj dvanajstkrat toliko, kot bi svetovna banka hotela imeti na razpolago za pomoč najbolj revnim državam sveta.

Ob teh podatkih je seveda treba upoštevati, da približno toliko znašajo vojaški izdatki tudi v Sovjetski zvezi in da za vojaške namene trošijo velikanske vsote tudi še vse druge države sveta. Strokovnjaki so namreč izračunali, da gre zdaj vsako leto za vojaške namene okroglo 600 milijard dolarjev. Da si lažje predstavljamo blaznost tega, naj številko izpišemo z vsemi ničlami: 600.000,000.000 dolarjev, ali v našem denarju še bolj grozotno 11,280.000,000.000 šilingov. Na drugi strani pa ni na razpolago denarja za najbolj revne v tistih državah, kjer dohodek na prebivalca znaša le dobrih 400 dolarjev ali 7700 šilingov na leto!

V državah v razvoju danes lakota in podhranjenost ogrožata kar 3 milijarde ljudi. In strokovnjaki menijo, da bo Zemlja še nekaj časa ostala „lačni planet", kajti vse kaže, da bo svet šele v drugem desetletju 21. stoletja lahko slavil svojo največjo zmago, namreč zmago proti lakoti. Za današnji svet pa še vedno veljajo žalostna dejstva: v desetletju po drugi svetovni vojni je bilo na svetu izdanih za oborožitev skoraj 8000 milijard dolarjev, torej gre za vojaške namene v dveh letih več denarja, kot pa znašajo celotni dolgovi vseh držav v razvoju, v katerih živi tri četrtine svetovnega prebivalstva. Za proizvodnjo orožja porabijo v šestih dneh toliko denarja, kolikor ga v letu dni namenijo za pomoč lačnim.

Pa naj kdo reče, da ta naš svet ni nor.

Atomske rakete grozijo tudi na meji naše države

V soboto 22. oktobra bo na Dunaju velik mirovni pohod, pri katerem nastopa kot prireditelj okoli 300 najrazličnejših organizacij in skupin — od socialistov preko komunistov do katoličanov in strankarsko nevezanih krogov. Na tej letos največji mirovni demonstraciji pričakujejo udeležence iz cele Avstrije in minister za pouk Helmut Zilk je odredil, da so šolarji, ki se želijo udeležiti te prireditve, za tisti čas oproščeni obiska šole. In je še naglasil, da smatra to mirovno demonstracijo za zelo važno zadevo, zato se je bo tudi osebno udeležil kot lanske.

Mirovna demonstracija na Dunaju bo, kot številne podobne prireditve po vseh zapadnoevropskih državah, izrazila protest širokih ljudskih množic proti nameščanju novih atomskih raket (kot to napoveduje Amerika), pa tudi zahtevo po odstranitvi že nameščenih atomskih orožij tako na zahodu kot na vzhodu.

Ne gre namreč samo za nove in bodoče rakete — tudi že doslej je po evropskih deželah razmeščenega ogromno takega orožja. Tudi na meji naše države grozijo atomske rakete, ki jih je Amerika v okviru atlantskega pakta razvrstila v severni Italiji. Furlanija-Julijska krajina na primer spada med najbolj izrazite vojaške predele v Evropi, na ozemlju med Trbižem in Benetkami kar mrgoli najrazličnejših vojaških naprav, med njimi tudi skladišča atomskega orožja.

Zato je tudi na nas kot neposredno prizadetih, da dvignemo glas proti tej nevarnosti, da se priključimo miroljubnim množicam, ki zahtevajo, da je treba napraviti konec blazni oboroževalni tekmi. In konkretna zahteva: Regija Alpe-Jadran mora postati regija brez atomskega orožja!

Uresničevanje pravic narodnosti

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Sorazmerno večji delež v upravi zaposlenega italijanskega prebivalstva (prosveta, zdravstvo, družbene in komunalne dejavnosti) je posledica dvojezičnosti v upravi in družbenih službah, ker je potrebno, da so v teh službah zaradi mešanosti območja zaposleni uslužbenci italijanske narodnosti. Lahko sklenemo, da kratki prikaz socialno-ekonomske in demografske strukture pripadnikov italijanske narodnosti v primerjavi z isto strukturo Slovencev govori o dokajšnji izenačenosti socialnega položaja Italijanov in Slovencev na dvojezičnem ozemlju v Sloveniji. Velik delež Italijanov, zaposlenih v upravi, družbenih službah in v industriji priča o njihovih enakopravnih možnostih.[4]

Podobna je stopnja izenačenosti socialnega položaja in enakopravnosti v Pomurju, kjer živijo avtohtono naseljeni Slovenci in Madžari. Pomurje je bilo do druge svetovne vojne dokaj zaostalo agrarno območje, sedaj pa doživlja hitrejši gospodarski razvoj, ki se kaže v spremembah socialne strukture prebivalstva. Funkcionalna dvojezičnost, ki pomeni, da prebivalci slovenskega naroda in madžarske narodnosti znajo in razumejo oba jezika, omogoča vključevanje Slovencev in Madžarov v vse oblike družbenega življenja, v tokove socialne mobilnosti in v oblike prostorskih migracij. Ob hitri deagrarizaciji se je del sproščene kmečke delovne sile zaposloval v industriji in drugih dejavnostih, drugi del pa se je vključil v notranje in zunanje emigracije. V času, ko se je delež kmečkega prebivalstva močno zmanjšal, (od 71 % leta 1953 do 53 % leta 1971), se razmerje med Slovenci in Madžari na nacionalno mešanem območju ni bistveno spremenilo, kar govori v prid hipotezi o enakopravnih možnostih zaposlovanja pripadnikov slovenskega naroda in madžarske narodnosti. Iz tega območja se je v obdobju 1960-1971 izselilo razmeroma manjše število Madžarov kot Slovencev. Ukrepe in prizadevanja republike Slovenije za hitrejši razvoj Pomurja lahko štejemo kot pomemben prispevek za napredek in razvoj madžarske narodnosti.

Uravnoteženost socialne strukture med Slovenci in Madžari ilustrirajo nekateri podatki: v Lendavi je, npr., zaposlenih 1280 Slovencev in 1153 Madžarov ter nekaj pripadnikov drugih narodnosti (sicer je struktura prebivalstva v občini taka, da je ⅓ prebivalstva madžarske narodnosti). V industriji je zaposlenih 871 Slovencev in 887 Madžarov. V terciarnih dejavnostih je od 371 zaposlenih 216 Slovencev, 124 Madžarov ter 31 pripadnikov drugih narodnosti. V kvartarnih dejavnostih je ravno tako mogoče opaziti ravnotežje med zaposlenimi pripadniki slovenskega naroda in madžarske narodnosti: med 307 zaposlenimi je 117 Slovencev, 126 Madžarov in 10 pripadnikov drugih narodnosti. Od skupnega števila prebivalstva v Lendavi je zaposlenih Madžarov v sekundarnem sektorju 60 %, v terciarnem 13 % in v kvartarnem 27 %, pri Slovencih pa v sekundarnem sektorju 59 %, v terciarnem 17 % in kvartarnem 24 %. Na podeželju (narodnostno mešanem) je zaposlenih 51 % Slovencev in 44 % Madžarov.

Pomemben indikator za ugotavljanje enakopravnosti je izobrazbena struktura. Na mešanem ozemlju je končalo popolno osnovno šolo od vsega madžarskega prebivalstva 61 %, od vsega slovenskega prebivalstva pa 50 %. Srednjo, višjo in visoko izobrazbo je med madžarskim prebivalstvom doseglo 11 %, med slovenskim pa 21 % prebivalcev. Vzrok za relativno nižjo izobrazbeno strukturo madžarskega prebivalstva je treba iskati v njihovi večji navezanosti na zemljo in manjši težnji po šolanju na višjih stopnjah. Vendar težnja po deagrarizaciji pri pripadnikih madžarske narodnosti narašča in se izenačuje s težnjo Slovencev, kar obeta v prihodnje izboljšanje izobrazbene strukture pripadnikov madžarske narodnosti.[5]

Zaključimo lahko torej, da socialno-ekonomska struktura pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti, ki prebivajo na narodnostno mešanih območjih, priča o njihovih enakopravnih možnostih.

Geza Bačič

(Dalje prihodnjič) (Teorija in praksa)

4 dr. Peter Klinar: O Slovencih v zamejstvu in narodnostih v Sloveniji, FSPN, Center za raziskovanje javnega mnenja, Ljubljana 1977, stran 67.
5 Ferenc Hajoš — Vladimir Klemenčič: Dvojezičnost v SR Sloveniji, Teorija in praksa 1976/1—2, stran 70.

Novi mladinski dom blagoslovljen

Dva dni po začetku novega šolskega leta je ob navzočnosti dijakov bil blagoslovljen zadnji petek novi celovški mladinski dom Slovenskega šolskega društva v Mikschallee. Novi mladinski dom, ki obratuje v popolno zadovoljstvo mladih dijakov in vajencev, je blagoslovil po starem slovenskem običaju mag. Ivan Olip iz Šmarjete v Rožu. Olip je pozval mladino, naj spoštujejo to, kar so ji drugi pripravili, v skupnosti pa naj spoštujejo in upoštevajo drug drugega.

Tudi z blagoslovitvijo doma je šolsko društvo pokazalo, da upošteva versko prepričanje staršev in gojencev, tako da so razna obrekovanja, češ da je dom versko nestrpen, neupravičena.

SLOVENŠČINA ZA OSNOVNOŠOLSKE OTROKE

DRUŠTVO „NAŠ OTROK" V CELOVCU sporoča, da bosta učiteljica Rezika ISKRA in učitelj Danilo PRUŠNIK od **6. oktobra 1983** naprej ob četrtkih (od 16. do 18. ure) spet vodila pouk slovenščine za osnovnošolske otroke v prostorih otroškega vrtca „Naš otrok" v Celovcu, 10.-Oktober-Straße 25. Pol ure pred poukom slovenščine (torej ob 15.30 uri) bo imela gospa Lenčka Kupper zborovsko petje za otroke.

ŽELEZNA KAPLA:

Pohod po poteh Lenarta in Gašperja

Po poteh Lenarta in Gašperja bodo šli prihodnjo nedeljo predvsem člani slovenskih prosvetnih društev Zarja in Obir ter kapelškega krajevnega združenja Zveze slovenske mladine. Ideja za pohod se je rodila iz prizadevanja prosvetašev po skupni akciji omenjenih društev. Odločitev pa ni bila težka, saj imajo ljudje kapelške okolice bogato in borbeno zgodovino, katere se je res treba spominjati, hkrati pa tudi trenutni svetovnopolitični polažaj zahteva akcije, ki opozarjajo na potrebo upora proti vsem silam, ki ogrožajo mir.

Pohodniki se bodo zbrali pred Wölflnovo domačijo – rojstno hišo antifašističnega prvoborca Karla Prušnika-Gašperja – in ob 8. uri od tam korakali proti Peršmanovi domačiji. Po Lobniku bodo hodili pohodniki mimo kmetij, med drugim bodo prišli mimo Tavčmanove domačije, kjer sta bila rojena Jurij in Franc Pasterk-Lenart (prvi komandant 1. koroškega bataljona) in tudi mimo Mikejeve domačije, kjer živi sedaj Johana Sadolšek-Zala (prva predsednica AFŽ na Koroškem), od tam pa bo šla pot naprej preko Lepene do Peršmanove domačije. Ob tej priliki bodo bivši partizani pripovedovali iz svojih izkušenj v antifašističnem boju ter seznanili mladino s tedanjimi težavnimi pogoji.

ŽELEZNA KAPLA:

Občinska seja

Pod vodstvom župana Albina Juvana so na zadnji občinski seji v Železni Kapli obravnavali med drugim vprašanje izgradnje kanalizacije ter opreme rebrške požarne brambe in občinske uprave. Na tej seji je občina razdelila podjetjem tudi dela za kanalizacijo v odseku 4 (trg Železna Kapla) v višini 6,7 milijona šilingov. Občinski svet pa je dovolil tudi nabavo dodatnih strojev za gasilski avto rebrške požarne brambe. Že na prejšnji seji se je občina odločila tudi za nabavo novega gasilskega avtomobila v Rebrci. Izdatki za dodatne stroje bodo znašali okoli 500.000 šilingov, ki jih bodo zbrali iz deželnih sredstev, namensko vezanih sredstev, del stroškov pa bodo gasilci zbrali sami. Z nabavo teh novih sredstev je požarna bramba zelo napredovala, saj ima tudi obširne naloge, med drugim izvršuje na prostovoljni bazi tudi naloge obratne požarne brambe v tovarni celuloze Obir.

Na seji so se odločili tudi za nakup občinskega avtomobila, ki služi raznim namenom, za poravnavo teh stroškov pa je bilo treba skleniti dodatni proračun, ki obsega okoli 800.000 šilingov. Tudi za popravila v ljudski šoli na Obirskem je namenil občinski svet 180.000 šil.

Slovenec, ki živi v Indiji

Ko se je leta 1964 s kovčkom v roki napotil na delo v Indijo, sploh sanjal ni, da bo kdajkoli v Indiji postal ugleden podjetnik. Pred kratkim se je Florijan Kropiunik iz Bilčovsa, po 12 letih spet mudil v rojstnem kraju in marsikdo izmed njegovih znancev in sorodnikov mu je rad prisluhnil, ko je pripovedoval iz svojega zanimivega življenja v daljnjem vzhodu. Nekateri se mu niso mogli načuditi, ker še bolje obvlada slovenščino kot marsikateri izmed njegovih sošolcev.

Florijan Kropiunik, ki je v Indiji poročen in ima tri otroke, se je specializiral na proizvodnjo žičnic, in skupno s svojo ženo vodi podjetje s 74 delavci. Že kot fant se je zanimal za žičnice, saj je tudi njegov oče imel dosti opravka s temi napravami za prevažanje lesa. V Indijo se je napotil z beljaško firmo Hinteregger, nato pa je postavljal žičnice tudi z neko švicarsko firmo, dokler se po štirih letih ni osamosvojil in skupno z ženo začel delati v lastnem podjetju. Začel je čisto majhno, v 14 letih pa je skupno s svojimi delavci in tehniki postavil že 17 žičnic, najdaljša med njimi obsega kar 12 km. To transportno sredstvo je v Indiji posebnega pomena, ker cestno omrežje ni tako razvito kot pri nas in je mogoče les, apno in bambus spraviti do glavnih cest in do ladij ob rekah le z žičnicami.

Trenutno delajo žičnico za neko elektrarno, naročila pa so prevzemali predvsem od države. Glede naročil se mu trenutno sploh ni treba bati, saj imajo dela že za dve leti v naprej. Florijan Kropiunik pravi, da so domači delavci prav odlični. Ni jih zajel še tisti evropski stres in delajo zelo točno, vrhu tega pa imajo od raznih rokodelskih poklicov „še ta pravo roko" in delajo z občutkom. Kar se tiče tehnologije, odgovarja deželi v razvoju, če bi jo primerjali z našimi razmerami, potem odgovarja standardu, ki je vladal pri nas pred 20 ali 30 leti.

Florijan se je udomačil v modernem mestu Chandigarh, 250 km severno od Delhija, ob vznožju Himalaje. Mesto so začeli graditi pred 20 leti pod vodstvom fancoskih arhitektov. Potreba po novem, modernem mestu se je razvila tudi zaradi odcepitve Pakistana, ki je razdelila pokrajino Pandžab v dva dela. Chandigarh ima trenutno okoli 500.000 prebivalcev in je razdeljeno na 45 okrajev, ki imajo vsak za se dobro razvito infrastrukturo, ki omogoča prebivalcem dobro oskrbo z vsakdanjimi potrebščinami, kot tudi dosego delovnega mesta, trgovin in šol s kolesom. Zanimivo je, da so v tem mestu od začetka prepovedali industrijo, ki bi onesnaževala okolje (prepovedani so dimniki, kemična industrija, hrup itd.), razvila pa se je mala industrija. V mestu samem je tudi univerza z 12.000 študenti, od teh jih pride mnogo iz Afrike in Singapura.

Slovenščina in hindi

Flori Kropiunik je spoznal tamkajšnje ljudstvo že zelo dobro in meni, da je zelo inteligentno. Kar se vere tiče, je mnenja, da jo pojmujejo bolj kot življenjsko filozofijo, niso pa zagriženi. Glede kast pa opaža državno politiko, ki skuša zmanjšati razlike med posameznimi kastami. Spoznal je tudi nekatere stroge navade, glede jezikov pa nikoli ni imel težav. Hitro se je naučil jezika domačinov — hindi — ki ga danes tako dobro obvlada, da mu nekateri ne verjamejo, da pride iz Evrope. Poleg nemščine govori še angleško in nekoliko francosko, razume in bere pa tudi rusko. Zdi se mu, da sta slovenščina in hindi nekako v sorodu — vsaj občutek ima takšen. Povedal mi je, da je beseda za okno (šipo) „šiša", beseda za mizo pa „mez". Na vsak način se je tako vživel v tamkajšnje razmere, da se nikoli ne bi več vrnil.

Kljub temu pa ga veliko veže na domači kraj, o tem pričajo med drugim tudi imena njegovih otrok: Stanislav, Maksimilijan in Izabela. Še vedno se počuti kot Slovenec in takoj ko je prišel v domače kraje se mu je razvozljal jezik in v trenutku se je lahko pogovarjal slovensko. Potovanja po Afriki, Aziji in drugih predelih sveta pa so mu dala tudi svoje lastno gledanje na jezike. Florijan, ki sam uporablja 5 jezikov, je v razgovoru menil, da je ubog tisti, ki meni, da je nemščina več vredna kot slovenščina, saj tisti, ki hoče po svetu, tudi z nemščino ne bo prišel daleč. Začudili pa so se mu tudi njegovi bratje in sestra, ko so v domačem krogu prepevali slovenske ljudske pesmi in je ta domači „tujec" znal pri neki pesmi celo še več besedila, kot domačini!

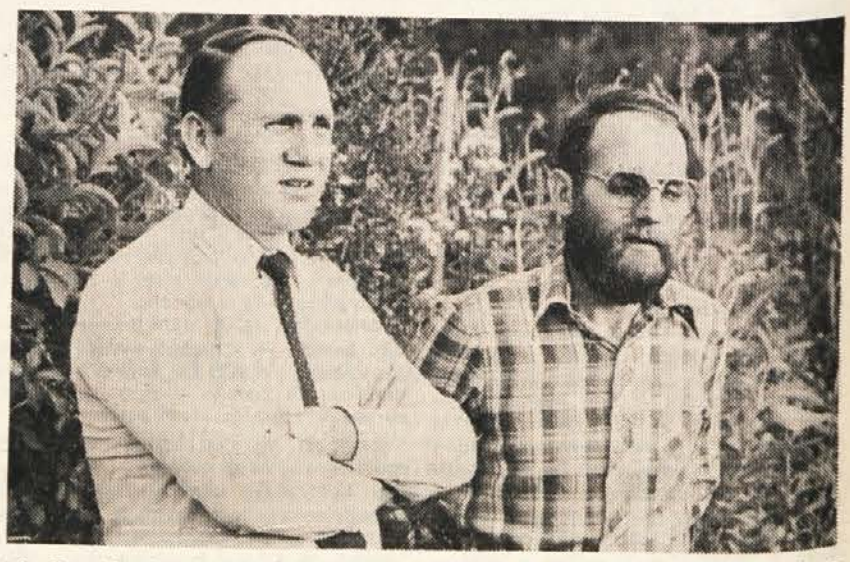

Florijan Kropiunik (levo) z bratom Foltijem ogleduje domači kraj Bilčovs

– ŠPORTNI VESTNIK – ŠPORTNI VESTNIK –

RADENTHEIN – SAK 3:1

Tehnično lepa in fair igra se je zadnjo soboto razvila med obema novincema v koroški ligi, Radenthein in SAK. Čeprav sta zaradi bolezni manjkala Polanšek in Lampichler in tudi Woschitza ni bilo, je moštvo razvilo v tujini lepo igro. Zato ni presenetljivo, da je SAK že v 17. minuti, po lepi kombinaciji Kadivnik–Hobel, vodil z 1:0. Tudi v nadaljnji igri so slovenski nogometaši imeli možnosti za nadaljnje zadetke, toda že dve minuti nato je Radenthein presenetljivo izenačil. Tudi drugi zadetek domačinov je po napaki obrambe presenetil golmana Mrkuna.

V drugem polčasu sta obe strani kazale manj sistematično igro, v kateri je Radenthein pol ure pred koncem dal tretji gol, čeprav je SAK imel tudi šanze za izenačenje.

Po zamenjavi trenerja trenirajo igralci dvakrat redno, igrajo pa tudi po eno prijateljsko tekmo. Kljub težki situaciji imajo igralci pod vodstvom angažiranega trenerja-igralca Šišiča dobro moralo.

VAŽNA TEKMA PROTI BOROVLJAM

V soboto se bosta na Koschatovem igrišču pomerili dve moštvi, ki kot edini še nista zmagali v letošnji sezoni: Slovenski atletski klub in Borovlje. Za obe moštvi je ta igra brez dvoma zelo važna, saj bi poraz za obe moštvi pomenil „zasidranje" ob koncu lestvice.

V ostalem pa kaže razvrstitev v koroški ligi zelo zanimivo sliko, saj se moštva od prvega do devetega mesta razlikujejo le za dve točki: Magdalen kot prvo moštvo ima 8 točk, SCA St. Veit kot deveto šest točk. Celo Šmohor, ki je igral šele 4 igre in je trenutno na 10. mestu, ima možnost za dosego prvega mesta.

Moštvo SAK pod 23, ki je nastopilo v Radentheinu najprej le s 7 igralci (dva sta se pridružila šele pozneje) je bilo poraženo s 14:0!

GREBINJ – SELE 1:1

Še vedno neporaženo moštvo iz Sel je v prvem razredu D v Grebinju doseglo spet točko. Po dobrem začetku Selanov so Grebinjčani že v 15. minuti vodili z 1:0. Toda kmalu je Franc Doujak izenačil in moštvi sta s tem rezultatom šli v pavzo. Po premoru so Selani imeli svoj najboljši čas. Nato pa so vedno bolj pritiskali domačini, ki jim pa ni uspel važni drugi gol. Lahko rečemo, da so Selani odnesli točko iz Grebinja. Trenutno vodijo še vedno s tremi točkami prednosti pred Grabštanjom, ki je prihodnji nasprotnik. Nedeljska igra na selskem igrišču (ob 15. uri) proti Grabštanju bo odločilnega pomena v tekmi za naslov jesenskega prvaka. Zato se Selani pripravljajo ta teden še bolj intenzivno.

KAC – ŠMIHEL 1:0

V igri proti KAC se je videlo, da se je moštvo iz Šmihela nekoliko stopnjevalo. Gostje pa kljub temu niso prišli vsaj do delnega uspeha, ker napadalci še vedno niso efektivni pri uspešnem zaključevanju svojih akcij. Tako se je zgodilo, da je KAC na domačem igrišču že v 11. minuti dal edini gol igre. Šmihelu pa kljub dobri igri ni uspelo dati vsaj en gol. Šmihelčani so imeli nekaj možnosti: že v 35. minuti je Krištof v izgledni poziciji izpustil možnost, in tudi serija kotov tik pred pavzo ni prinesla uspeha. Tudi po pavzi je bila ista slika, npr. ko je Britzmann v 65. minuti imel možnost za zadetek, a je Köck v KAC-golu ubranil. Svojo nevarnost pa je KAC pokazal v protinapadih. Hudo poškodovani Šmihelčan Micheu žal vso jesensko sezono ne bo več mogel igrati.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na

prvenstveni tekmi

SAK – ATUS BOROVLJE

v soboto 24. septembra 1983
ob 16.00 uri

SAK „pod 23" – ATUS Borovlje „pod 23"

ob 14.15 uri

Igri bosta na Koschatovem igrišu v Celovcu.

25. SEPTEMBRA:

20. mednarodni hitropotezni šahovski turnir v Bovcu

IDRIJA — Občinsko šahovsko društvo Tolmin bo v okviru letošnjega tekmovalnega programa Primorske šahovske zveze organiziralo v nedeljo 25. septembra 1983 ob 9. uri v „ALP" hotelu v Bovcu 20. mednarodni moštveni hitropotezni šahovski turnir obmejnih mest in krajev slovenskega Primorja, dežele Furlanije-Julijske krajine in avstrijske Koroške.

Na jubilejno, že dvajseto tekmovanje, so organizatorji povabili 40 šahovskih klubov in društev s treh dežel ob meji in pričakujejo udeležbo 20 do 24 štiričlanskih ekip.

Prvi mednarodni šahovski turnir obmejnih mest in krajev je bil organiziran julija leta 1963 na prostoru sedanjega letnega vrta v Bovcu. Pobudnik tovrstnih tekmovanj šahistov ob meji pa je bil Joško Torni, agilni šahovski delavec iz Tolmina, ki bo tudi letos v Bovcu vodil turnir.

Z mednarodnim šahovskim turnirjem v Bovcu, ki je obenem tudi najbolj množična manifestacija šahistov ob meji in lep prispevek k dobrim sosedskim odnosom, se tako začenja pestra jesenska tekmovalna sezona primorskih šahistov.

Silvo Kovač

Delegacija SZDL Bosne in Hercegovine na Koroškem

Danes in jutri se mudi na Koroškem delegacija Republiške konference SZDL Bosne in Hercegovine, da se informira o trenutnem položaju slovenske narodne skupnosti. Delegacija, ki jo bodo sprejeli zastopniki ZSO in NSKS si bo ogledala vrsto vzgojnih in gospodarskih ustanov koroških Slovencev ter se v direktnem pogovoru s pripadniki manjšine ustvarila vtis o trenutnem narodnopolitičnem položaju na Koroškem.

V nedeljo: sprememba časa

Prihodnjo nedeljo 25. septembra bomo lahko spali eno uro dalj. V noči od sobote na nedeljo bo prenehal veljati poletni čas, ki so ga uvedle že skoraj vse evropske države. Veljal bo spet navadni srednjeevropski čas in ure bo treba zavrteti spet eno uro nazaj. Poletni čas so uvedli predvsem zaradi varčevanja energije in tudi zato, da bi podaljšali v poletnih mesecih čas za oddih.